

1/2017

 Finnwatch

Suosituksset yritysten aggressiivisen verosuunnittelun torjumiseksi

Selvitys on tuotettu osana Finnwatchin Kestävän talouden ohjelmaa ja se on rahoitettu joukkorahoituksella. Finnwatch kiittää lämpimästi kaikkia tutkimushanketta tukeneita.

Finnwatch on suomalaisen yritystoiminnan globaaleja vaikutuksia tutkiva kansalaisjärjestö. Finnwatchin taustalla vaikuttaa kymmenen kehitys-, ympäristö-, ay- ja kuluttajajärjestöä: Solidaarisuus, Eettisen kaupan puolesta, Suomen Ammattiliittojen Solidaarisuuskeskus SASK, Attac, Kirkon Ulkomaanapu, Kepa, Kehys, Dalitien solidaarisuusverkosto, Maan ystävät ja Kuluttajaliitto.

Raportin kirjoittaja: Henri Telkki

Taitto: Petri Clusius/Amfibi ky

Julkaisuajankohta: 7.3.2017

Kansikuva: Tero Maaniemi, Eduskunta, Flickr cc (<https://www.flickr.com/photos/maaniemi/5496712717>)

Sisältö

JOHDANTO	4
1. KANSAINVÄLISEN YRITYSVEROJÄRJESTELMÄN PIIRTEET JA PUUTTEET	5
2. YHTEISÖVEROUUDISTUKSET SUOMEN SISÄISEEN LAINSÄÄDÄNTÖÖN	7
2.1 Veron kiertämistä koskevan säännöksen tarkentaminen	7
2.2 Verosopimusetuuksia rajoittava LOB-säännös	8
2.3 Siirtohinnoitteluoikaisu ja markkinaehtoperiaatteen täsmentäminen.....	8
2.4 Väliyhteisölain tiukentaminen.....	10
2.5 Korkovähennyksen rajoittaminen	13
2.6 Lähdeverotus ja tosiasiallinen edunsaaja -sääntö.....	16
2.7 Säännös vapautusmenetelmästä hyvitysmenetelmään siirtymiseksi	17
2.8 Yleisen verovelvollisuuden laajentaminen	18
2.9 Kiinteän toimipaikan ja sen verotettavan tulon tarkempi määrittäminen	19
2.10 Maakohtainen veroraportointi	20
3. UUDISTUKSET SUOMEN VEROSOPIMUKSIIN	23
3.1 Sopimusten väärinkäytön estäminen ja liittyminen monenkeskiseen yleissopimukseen.....	23
4. YHTEISÖVEROJÄRJESTELMÄN UUDISTAMINEN EU:SSA	26
4.1 Veropohjien yhtenäistäminen	26
4.2 Veropohjien yhdistäminen	28
4.3 Minimiverokannan sopiminen EU:ssa.....	30
5. LÄHTEET	31

Johdanto

Aggressiivinen verosuunnittelu on globaalisti merkittävä ilmiö, joka vaikeuttaa julkisten palveluiden rahoittamista ja haittaa talouden toimintaa monin tavoin¹. Suomen nykyinen verolainsäädäntö mahdollistaa laajamittaisen verojen välttelyn, jonka torjumiseksi verottajalla ei ole käytössään tehokkaita välineitä. Finnwatch arvioi marraskuussa 2016 julkaisussa selvityksessään Suomen menettävän monikansallisten yritysten aggressiivisen verosuunnittelun² seurauksena 430–1 400 miljoonaa euroa yhteisöverotuloja vuosittain³. Taloudellisen yhteistyön ja kehityksen järjestön OECD:n vastaava maailmanlaajuinen arvio on 75–180 miljardia euroa⁴.

Tässä raportissa esitetään suositukset lyhyen ja pitkän aikavälin lainsäädäntöuudistuksista aggressiivisen verosuunnittelun torjumiseksi.

Raportin lähteinä on käytetty viranomaisten, viranomaistyöryhmien, akateemisten tutkijoiden, tutkimuslaitosten, kansainvälisten järjestöjen ja kansalaisjärjestöjen tutkimuksia, mietintöjä ja lausuntoja.

1 Finnwatch, 2016, Jäävuorta mittaamassa – Arvioita aggressiivisen verosuunnittelun laajuudesta Suomessa, s. 24, saatavilla osoitteessa: <http://www.Finnwatch.org/images/pdf/jaavuori.pdf>

2 Aggressiivisella verosuunnittelulla tarkoitetaan järjestelyitä, joilla yritys pyrkii siirtämään veronalaiset voittonsa pois varsinaisista liiketoimintamaistaan välttyäkseen veroilta kokonaan tai saavuttaakseen matalanverotuksen tason. OECD, 2015, Measuring and Monitoring BEPS, s. 18, saatavilla osoitteessa: <http://www.oecd.org/tax/measuring-and-monitoring-beps-action-11-2015-final-report-9789264241343-en.htm> (viitattu 28.2.2017). Ks. aggressiivisen verosuunnittelun käsitteestä tarkemmin: Knuutinen R., 2015, Mitä on ns. aggressiivinen verosuunnittelu? Verotus 1/2015

3 Finnwatchin arvio pohjautui keskeisimpiin aihetta koskeviin maailmanlaajuisiin, alueellisiin, maa- ja toimialakohtaisiin tutkimuksiin ja arvioihin. Finnwatch, 2016, Jäävuorta mittaamassa. Arvioita aggressiivisen verosuunnittelun laajuudesta Suomessa, saatavilla osoitteessa: <http://www.Finnwatch.org/images/pdf/jaavuori.pdf>

4 100–240 miljardia yhdysvaltain dollaria (OECD:n arviossa käytetty valuutta). OECD, 2015, Measuring and Monitoring BEPS, s. 81, 101, saatavilla osoitteessa: <http://www.oecd.org/tax/measuring-and-monitoring-beps-action-11-2015-finalreport-9789264241343-en.htm>

1. Kansainvälisen yritysverojärjestelmän piirteet ja puutteet

Vaikka yritystoiminta on kansainvälistä, verolait ovat kansallisia ja eroavat toisistaan niin verokannoiltaan⁵ kuin veropohjiltaan⁶. Molempiin kohdistuu epätervettä kilpailua, mikä avaa kansainvälisille yrityksille mahdollisuuksia verojen minimointiin.

Monikansalliset suuryritykset organisoituvat tyypillisesti konserneiksi, joissa on emoyhtiö ja sen määräysvallassa eri maissa toimivia tytäryhtiöitä. Vaikka konserni muodostaa yhden liiketaloudellisen kokonaisuuden, jokaista konserniyhtiötä (emo- ja tytäryhtiötä) verotetaan erikseen ikään kuin ne olisivat toisistaan riippumattomia yrityksiä⁷. Todellisudessa yrityksillä on konsernien sisällä laaja liikkumavara optimoida siirtohintoja, järjestellä rahoitusta sekä sijoittautua veroetuja tarjoaviin valtioihin ja näin minimoida veronsa⁸.

Osa valtioista tarjoaa yrityksille tietoisesti erilaisia mahdollisuuksia aggressiiviseen verosuunnitteluun. Tällaisia maita kutsutaan veroparatiiseiksi. Ne pyrkivät esimerkiksi salaisuuslakien tai ulkomaisille yrityksille tarjottavan erikoiskohtelun avulla hyötymään siitä, että yritykset voivat välttää veroja todellisessa toimintamaassaan.

Valtiot ovat pyrkineet puolustamaan veropohjiaan monenlaisilla veronkiertosäännöksillä. Yleisiä veronkiertosäännöksiä voidaan soveltaa kaikkeen veronkiertoon, kun taas erityissäännöksillä torjutaan vain tiettyä verosuunnittelukeinoa. Erityissäännöksiä voidaan soveltaa kaavamaisemmin, mikä helpottaa lain tulkintaa ja soveltamista. Joustavat yleislausekkeet toimivat puolestaan takaportteina ehkäisemässä sellaista aggressiivista verosuunnittelua, johon erityissääntely ei sovellu.

Tällöin verottajan tulee osoittaa, että järjestely on tehty verojen välttämiseksi⁹.

Veronkiertosäännökset ovat kuitenkin usein tehottomia niihin liittyvien tulkinnanvaraisuuksien, porsaanreikien, soveltamiskynnysten ja verottajan korkean näyttötaakan vuoksi. Rajat ylittävän aggressiivisen verosuunnittelun torjuntaa vaikeuttaa myös se, että säännökset ovat keskenään erilaisia eri maissa, ja useilta mailta jotkin keskeiset veronkiertosäännökset puuttuvat kokonaan.

Valtioiden veropohjia rapauttavan yritysten voitonsiirron torjumiseksi on etsitty ratkaisuja OECD:n BEPS-hankkeessa (*Base Erosion and Profit Shifting*)¹⁰ ja EU:ssa direktiiveillä, jotka perustuvat BEPS-suositusten toimeenpanoon, mutta sisältävät myös suosituksiin kuulumattomia elementtejä. Näistä keskeisin on EU-maiden kesäkuussa 2016 hyväksymä veronkiertodirektiivi¹¹. Lisäksi Euroopan komissio esitti lokakuussa 2016 yhteisöveropohjan yhtenäistämistä ja yhdistämistä (*Common Consolidated Corporate Tax Base, CCTB*¹²- ja *CCCTB-direktiiviehdotukset*¹³). Seuraavissa luvuissa käydään läpi Suomen yhteisöverotuksen ongelmakohtia ja ratkaisuja niihin OECD:n ja EU:n uudistusten valossa. Luvussa 2 esitellään ne kansalliset

5 Eli yhteisöveroprosenteiltaan

6 Veropohjalla tarkoitetaan verotettavan tulon määrää.

7 Puhutaan erillisyytiöverotuksesta.

8 Ks. aggressiivisen verosuunnittelun muodoista: Finnwatch, 2016, Jäävuorta mittaamassa – Arvioita aggressiivisen verosuunnittelun laajuudesta Suomessa, s. 5–8, saatavilla osoitteessa: <http://www.Finnwatch.org/images/pdf/jaavuori.pdf>

9 Eduskunta 2012, Hallituksen esitys 146/2012, <http://www.finlex.fi/fi/esitykset/he/2012/20120146#idp1068672> (viitattu 27.12.2016)

10 OECD, Base erosion and profit shifting, <http://www.oecd.org/tax/beps/> (viitattu 26.12.2016)

11 Direktiivi sisämarkkinoiden toimintaan suoraan vaikuttavien veron kiertämisen käytäntöjen torjuntaa koskevien sääntöjen vahvistamisesta (EU 2016/1164), <http://eur-lex.europa.eu/legal-content/FI/TXT/PDF/?uri=CELEX:32016L1164&from=FI> (viitattu 17.1.2017).

12 CCTB-direktiiviehdotus sisältää suurelta osin myös veronkiertodirektiivin kanssa päällekkäisiä veronkiertosäännöksiä, jotka kuitenkin paikoin poikkeavat veronkiertodirektiivistä. Euroopan komissio, 2016, Proposal for a Council Directive on a Common Corporate Tax base, saatavilla osoitteessa: https://ec.europa.eu/taxation_customs/sites/taxation/files/com_2016_685_en.pdf

13 Euroopan komissio, 2016, Proposal for a Council Directive on a Common Consolidated Corporate Tax Base (CCCTB), saatavilla osoitteessa: http://ec.europa.eu/taxation_customs/sites/taxation/files/com_2016_683_en.pdf

lakiuudistukset, jotka lisäävät ja tehostavat veronkiertosäännöksiä ja lisäävät verotuksen läpinäkyvyyttä. Nämä uudistukset voidaan toteuttaa Suomessa nopealla aikataululla, koska ne eivät muuta vallitsevan verojärjestelmän systematiikkaa eivätkä edellytä kansainvälistä sopimista.

Luvussa 3 esitetään suosituksia Suomen kahdenvälisesti solmimien verosopimusten uudistamiseksi. Näitä uudistuksia ei voi toteuttaa Suomen yksipuolisin toimin, vaan verosopimusten muuttaminen edellyttää neuvotteluja muiden maiden kanssa.

Luvussa 4 esitetään suositukset kansainvälisen yritysverojärjestelmän uudistamiseksi EU:ssa ja laajemmin EU:n CCCTB-aloitteen pohjalta. Verojärjestelmän uudistaminen edellyttää Suomelta aktiivista myötävaikuttamista EU:ssa, jotta uudistuksesta voitaisiin sopia ja uudistus panna täytäntöön saman sisältöisenä kaikkialla EU:ssa.

2. Yhteisöverouudistukset Suomen sisäiseen lainsäädäntöön

2.1 VERON KIERTÄMISTÄ KOSKEVAN SÄÄNNÖKSEN TARKENTAMINEN

Suomessa yleinen veron kiertämistä koskeva säännös on verotusmenettelystä annetun lain 28 § (VML 28 §). Lisäksi elinkeinotuloverolaissa on yritysjärjestelyjä koskeva yleinen veronkiertämissäännös (EVL 52 h §) ja EU:n emo-tytäryhtiödirektiivin¹⁴ mukaisesti implementoitu osinkoja koskeva yleinen veronkiertösäännös (EVL 6 a §:n 9 momentin 2 kohta ja 10 momentti). VML 28 §:n 1 momentin mukaan:

”[j]os jollekin olosuhteelle tai toimenpiteelle on annettu sellainen oikeudellinen muoto, joka ei vastaa asian varsinaista luonnetta tai tarkoitusta, on verotusta toimitettaessa meneteltävä niin kuin asiassa olisi käytetty oikeaa muotoa.”

Lainkohdan perusteella kiellettyjä ovat puhtaasti keinotekoiset järjestelyt, jotka on tehty pääasiallisesti verojen välttämiseksi¹⁵. Käytännössä verottajan tulee tutkia, syntykö järjestelystä veroetuutta, ja jos syntyy, onko järjestelylle verotuksesta riippumattomia liiketaloudellisia syitä¹⁶. VML 28 § ei mahdollista tehokasta puuttumista aggressiiviseen verosuunnitteluun, sillä käytännössä vähäpätöisetkin liiketaloudelliset perusteet voivat riittää siihen, ettei järjestelyä pidetä puhtaasti keinotekoisena. Erillisyhtiöverotuksesta johtuen verotuskäytännössä ei aina oteta huomioon järjestelyn taloudellisia seurauksia kokonaisvaltaisesti koko konsernin näkökulmasta, vaan tarkastelu rajautuu yksittäisessä maassa olevaan tytäryhtiöön. Vastaavia ongelmia on myös muissa EU:n

jäsenvaltioissa.¹⁷ Veronkiertodirektiivi (6 artikla) sisältää yleisen väärinkäytöksiä koskevan minimiharmonisoivan¹⁸ säännöksen¹⁹. Oikeuskäytännön puuttuessa on vielä mahdollista yksiselitteisesti arvioida, kattaisiko VML 28 §:n soveltamisala kaikki veronkiertodirektiivin edellyttämät tilanteet²⁰. Veronkiertodirektiivi koskee kuitenkin ainoastaan yhteisöjä, kun taas VML 28 § soveltuu laajemmin myös henkilöyhtiöihin ja luonnollisiin henkilöihin.

SUOSITUKSET

- **Veronkiertodirektiivi tulee toimeenpanna siten, että yleistä veron kiertämistä koskevaa säännöstä (nykyään VML 28 §) sovelletaan yhtenäisesti kaikissa tilanteissa oikeushenkilöstä ja toiminnan muodosta riippumatta.** Suomessa tulee luopua päällekkäisistä osinkoja ja yritysjärjestelyjä koskevista erityisistä veronkiertösäännöksistä, jotka epäyhtenäistävät sääntelyä. Yleistä veronkiertösäännöstä on voitava soveltaa edelleen myös henkilöyhtiöihin, jotta yritystoimintaa ei alettaisi harjoittaa verosuunnittelun vuoksi henkilöyhtiömuotoisena.
- **Veronkiertösäännöstä tulee voida soveltaa siten, että verojärjestelyjä tarkastellaan koko konsernin näkökulmasta.** Täsmennetään lakiin, että veronkiertämisen arvioinnissa on otettava huomioon verotukselliset ja muut taloudelliset seuraamukset ja niiden keskinäiset mittasuhteet koko konsernin näkökulmasta eri toimintamaissa.

14 Emo- ja tytäryhtiödirektiivin (2011/96/EU) yleinen väärinkäytön vastainen säännös korvattiin direktiivin 2015/121/EU 1 artiklassa säädetyllä uudella säännöksellä.

15 VML 28.1 §: ”- - - ryhdytty ilmeisesti siinä tarkoituksessa, että suoritettavasta verosta vapauduttaisiin - - -”

16 Verohallinto, Veron kiertämissäännöksen soveltaminen, https://www.vero.fi/fi-FI/Syventavat_veroohjeet/Henkiloasiakkaan_tuloverotus/Veron_kiertamissaan-noksen_soveltaminen (viitattu 28.12.2016)

17 Finér L., 2015, Verosuunnittelun rajat uusiksi, saatavilla osoitteessa: <http://vasemmistofoorumi.fi/uusi/wp-content/uploads/2016/08/Aloite-032015-web.pdf>

18 Minimiharmonisoinnilla tarkoitetaan säätämistä EU:n tasolla noudatettavasta vähimmäistasosta. Oikeusministeriö, Lainlaatijan EU-opas, <http://eu-opas.finlex.fi/1-eu-oikeus-osana-suomen-oikeusjarjestysta/1-3/> (viitattu 28.2.2017)

19 Englanniksi *general anti-abuse rule*, GAAR. Vastaava säännös on myös CCTB-direktiivin 58 artiklassa.

20 Ks. Viitala T., EU:n veronkiertodirektiivi, Verotus 4/2016, s. 344

- Kirjoitetaan uusi veronkiertosäännös siten, että veroseuraamuksiin nähden vähäiset liikeloudelliset perusteet eivät estä puuttumista aggressiiviseen verosuunnitteluun. Verottajan todistustaakan helpottamiseksi laissa tai sen perusteluissa tulee antaa kriteereitä siitä, miten liikeloudellisten perusteiden vähäisyyttä ja taloudellisia seurauksia arvioidaan. Apuna voidaan käyttää Euroopan komission suosittamia veronkiertosäännöksiä tulkintakriteereitä, joiden perusteella voitaisiin huomioida järjestelyiden liikeloudellisten perusteiden mittasuhteita ja merkitystä suhteessa järjestelyillä saavutettaviin veroseuraamuksiin²¹. Lainkohdan perusteluissa tulee lisäksi antaa esimerkkejä tilanteista, joissa lainkootta on tarkoitus soveltaa.

SUOSITUS

- Säädetään verotusmenettelylakiin erityinen verosopimuskeinottelua rajoittava säännös (limitation on benefits, LOB-säännös), jossa määritetään tilanteet, joissa verosopimusetuja ei myönnetä, jos tulon tosiasiallinen edunsaaja on sopimusvaltioiden ulkopuolella. Säännöksen muotoilussa voidaan hyödyntää esimerkiksi OECD:n monenkeskisen verosopimuksen mukaista LOB-määräystä²⁵. Säännöksessä tulee määritellä muun muassa tosiasiallinen edunsaaja, jolloin säännös rajaa sopimusedut todelliselle taloudelliselle tulonsaajalle. Edellä kuvatun kaltainen LOB-säännös on mahdollista toteuttaa verosopimusten estämättä, sillä niiden tarkoituksena ei ole suojata veronkiertämistä.

2.2 VEROSOPIMUSETUUKSIA RAJOITTAVA LOB-SÄÄNNÖS

Suomi on kahdenvälisillä verosopimuksilla sopinut kaksinkertaisen verotuksen estämisestä siten, että verovelvollisen tuloa verotetaan sopimusvaltioiden välisessä suhteessa vain yhteen kertaan. Käytännössä tulon lähdevaltio ja verovelvollisen kotivaltio jakavat verosopimuksilla samaa tuloa koskevan verotusoikeuden (verosopimuksista tarkemmin luvussa 3). Sopimusvaltioiden ulkopuoliset verovelvolliset pyrkivät hyötymään perusteettomasti pääomatulojen lähdeverovapauksista ja muista verosopimuksen tarjoamista eduista, jotka sopimusvaltiot ovat tarkoittaneet vain niiden omille asukkaille²². Yritys voi esimerkiksi kierrättää investoinnit ja niistä saatavat tulot jonkin poikkeuksellisen edullisen verosopimuksen tarjoavan valtion kautta perustamalla sinne holdingyhtiön (nk. läpikulkuyhtiö²³). Läpikulkuyhtiö on vain välikäsi, ja tulon todellisen omistajan tai edunsaajan²⁴ verotuksellinen kotivaltio on verosopimuksen ulkopuolisessa valtiossa.

2.3 SIIRTOHINNOITTELUOIKAISU JA MARKKINAEHTOPERIAATTEEN TÄSMENTÄMINEN

Konserniyhtiöiden edellytetään käyvän keskinäistä kauppaa markkinahinnoilla eli yrityksen sisäisessä kaupassa käytettävien niin kutsuttujen siirtohintojen tulisi vastata riippumattomien osapuolten välillä käytettyjä hintoja²⁶. Näin pyritään estämään se, että yritys voisi siirtää voittojaan keinotekoisesti konserniyhtiöstä ja maasta toiseen verojen vähentämiseksi²⁷.

Mikäli edellä mainitut siirtohinnat tai muut kaupan ehdot poikkeavat siitä, mitä toisistaan riippumattomien osapuolten välillä olisi sovittu, voidaan hinnoittelua oikaista verotusta varten verotusmenettelylain 31 §:n (VML 31 §) perusteella²⁸. Siirtohinnoitteluoikaisulla pyritään siis estämään siirtohinnoittelun manipulointiin perustuvaa aggressiivista verosuunnittelua ja varmistamaan, että tulo kertyy oikeaan paikkaan ja sen perusteella

21 Euroopan komissio, 2012, Suositus aggressiivisesta verosuunnittelusta (2012/772/EU), saatavilla osoitteessa: <http://eur-lex.europa.eu/legal-content/FI/TXT/PDF/?uri=CELEX:32012H0772&from=FIEN> (viitattu 22.2.2017)

22 Englanniksi *resident*. Yhteisöllä tulee siis olla verotuksellinen asuinvaltio jommassa kummassa sopimusvaltiossa.

23 Englanniksi *conduit company*

24 Englanniksi *beneficial owner*

25 OECD, 2016, Multilateral Convention to Implement Tax Treaty Related Measures to Prevent Base Erosion and Profit Sifting, saatavilla osoitteessa: <http://www.oecd.org/tax/treaties/multilateral-convention-to-implement-tax-treaty-related-measures-to-prevent-BEPS.pdf>

26 Englanniksi *arm's length principle*

27 Markkinaehtoperiaatteella pyritään siihen, että tulo kertyisi ja vero maksettaisiin oikeassa valtiossa.

28 Laki verotusmenettelystä (1558/2996)

laskettava vero maksetaan oikeassa valtiossa. Siirtohinnoitteluvoikaisu ei edellytä veronvälttämistarkoituksen tai liiketoimen liiketaloudellisen syyn puuttumisen osoittamista, toisin kuin veron kiertämistä koskeva säännös (VML 28 §). VML 31 §:ssä markkinaehtoperiaate on kuitenkin määritetty ylimalkaisesti, eivätkä lain perustelut tuo asiaan helpotusta²⁹. OECD:n siirtohinnoitteluohjeita³⁰ käytetään lain tulkinnan apuna, mutta korkein hallinto-oikeus on tulkinnut ennakkopäätöksessään, ettei ohjeita voida kaikissa tilanteissa käyttää lain tulkinnassa (KHO:2014:119). Lain soveltamista rajanneessa oikeustapauksessa yritys oli ottanut lainaa, jonka verottaja oli OECD:n siirtohinnoitteluohjeiden perusteella katsonut tosiasiallisesti oman pääoman ehtoiseksi sijoitukseksi. KHO tulkitsi VML 31 §:ää tiukasti sen sanamuodon mukaan ja katsoi, ettei pykälä mahdollista tällaista liiketoimen (velan) luonnehdintaa toiseksi liiketoimeksi (osakepääomaksi), vaan tilanteeseen on mahdollista puuttua vain VML 28 §:n perusteella. VML 28 § edellyttää kuitenkin veronvälttämistarkoituksen ja liiketaloudellisten syiden puuttumisen osoittamista, mistä syystä se ei torju markkinaehtoisuudesta poikkeavia järjestelyitä yhtä tehokkaasti kuin siirtohintavoikaisu.

Siirtohinnoitteluvoikaisulla ei voida myöskään puuttua tehokkaasti aineettoman omaisuuden siirtohintojen manipulointiin, koska esimerkiksi ainutkertaisille patenteille ei käytännössä ole löydettävissä yhteensopivia markkinaehtoisia vertailuhintoja³¹. Markkinahinta joudutaan arvioimaan siirtohetkellä, eikä omaisuuden avulla jälkikäteen saatuja tuloja (arvonmäärityksessä huomioidaan tuotto-odotukset) ole mahdollista arvioida tarkasti varsinkaan tuotekehittelyn ollessa vielä kesken. Verottajalla ei ole myöskään käytössään kaikkea arvonmäärittämiseen tarvittavaa informaatiota, minkä lisäksi aineettoman

varallisuuden yksilöiminen ja rajaaminen ylipäänsä on vaikeaa. Vaikka valtaosa yrityksen arvosta voi selittyä aineettomalla omaisuudella, sen arvo yrityksen taseessa saattaa olla vain murto-osa kyseessä olevan omaisuuden todellisesta arvosta.³²

OECD on uudistanut siirtohinnoittelua ja sen dokumentointia koskevia ohjeistuksia osana BEPS-hanketta³³. Uudistuksilla täsmennetään markkinaehtoperiaatetta erityisesti vaikeasti arvostettavien omaisuuserien tapauksissa³⁴.

SUOSITUKSET

- **Täsmennetään laissa markkinaehtoperiaatteen soveltamista laajentavasti.** Varmistetaan, että siirtohinnoitteluvoikaisulla voidaan puuttua kaikkiin OECD:n uusien siirtohinnoitteluohjeiden vastaisiin konsernin sisäisiin liiketoimiin. Muutetaan mm. siirtohinnoitteluvoikaisua koskevaa säännöstä siten, että säännöksen perusteella oikeudellinen muoto (esimerkiksi laina) voidaan luokitella uudelleen, jos se ei markkinaehtoisissa olosuhteissa vastaa sen sisältöä (esimerkiksi osakesijoitusta)³⁵. Tarkennetaan markkinaehtoperiaatteen sisältöä

29 Eduskunta 2006, Hallituksen esitys HE 1107/2006, vp, Hallituksen esitys eduskunnalle tuloverotuksen siirtohinnoittelua koskevaksi lainsäädännöksi, saatavilla osoitteessa: https://www.eduskunta.fi/FI/vaski/HallituksenEsitys/Documents/he_107+2006.pdf

30 OECD, 2010, Transfer Pricing Guidelines for Multinational Enterprises and Tax Administrations, <http://www.oecd.org/ctp/transfer-pricing/transfer-pricing-guidelines.htm> (viitattu 21.12.2016)

31 Lähtökohtaisesti myyntihintojen markkinaehtoisuus osoitetaan vertailuhintojen avulla. Vertailuhinnoilla tarkoitetaan hintoja, joita on sovellettu toisistaan riippumattomien toimijoiden välisissä tavarakaupoissa.

32 On arvioitu, että jopa 2/3 tai 3/4 yritysten arvosta voi selittyä aineettomalla omaisuudella. Knuutinen R., 2016, Aineeton omaisuus, liiketoiminnan uudelleenjärjestelyt ja verotus: veropoliittisia tarkastelukulmia, Verotus 1/2016, s. 6–7

33 OECD, 2015, Aligning Transfer Pricing Outcomes in Value Creation, Actions 8–10 – 2015 Final Reports, s. 5, 63–66, <http://www.oecd.org/tax/beps/beps-actions.htm> (viitattu 27.12.2016)

34 Uusia ohjeita on arvioitu muun muassa seuraavassa julkaisussa: Pankakoski K., 2016, Aineettomia koskevat OECD:n päivitettyt siirtohinnoittelusuositukset, Verotus2/2016

35 Valtiovarainministeriö ehdotti tämän mukaista lisäystä siirtohinnoitteluvoikaisua koskevaan pykälään vuonna 2015. Muutos voidaan toteuttaa esimerkiksi valtiovarainministeriön tammikuussa 2015 ehdottaman lisäyksen mukaisesti VML 31 §:n 1 momenttiin: ”Liiketoimen ehtojen katsotaan poikkeavan siitä, mitä toisistaan riippumattomien osapuolten välillä olisi sovittu myös silloin, kun jollekin olosuhteelle tai toimenpiteelle on annettu sellainen oikeudellinen muoto, joka ei vastaa asian varsinaista luonnetta tai tarkoitusta. Arvioitaessa sitä, poikkeako liiketoimen oikeudellinen muoto asian varsinaisesta luonteesta ja tarkoituksesta, liiketoimi arvioidaan kokonaisuutena ja otetaan huomioon tosiseikat ja olosuhteet, kuten kirjalliset sopimusehdot, osapuolten todellinen toiminta, liiketoimen taloudellinen sisältö sekä muut olennaiset tilanteen arviointiin vaikuttavat seikat.” Valtiovarainministeriö, 2015, Lakiehdotus, Laki verotusmenettelystä annetun lain 31 §:n muuttamisesta, saatavilla osoitteessa: <http://www.hare.vn.fi/upload/asiakirjat/20801/3368521557175619.PDF>

lisäksi VML 31 §:n perusteluissa tai asetuk-sella OECD:n uusien siirtohinnoitteluoh-jeiden mukaisesti. Näin helpotetaan lain soveltamista.

- **Pitkällä aikavälillä on luovuttava kokonaan siirtohinnoitteluun perustuvasta monikan-sallisten yritysten verotuksesta.** Monikan-sallisia yrityksiä tulisi kohdella niiden talou-dellisen luonteen mukaisesti myös verotuk-sessa yhtenä kokonaisuutena. Tämä edel-lyttää koko yritysverojärjestelmän uudista-mista (ks. suositukset luvussa 4).

2.4 VÄLIYHTEISÖLAIN TIUKENTAMINEN

Veroja vältellään usein siirtämällä Suomesta ja muista liiketoimintamaista saatuja voit-toja matalan verotuksen valtioon perustet-tuun väliyhtiöön, kuten holdingyhtiöön³⁶. Holding-yhtiössä ei harjoiteta voiton synnyt-tänyttä liiketoimintaa, mistä syystä sitä kutsu-taan kansanomaisesti myös postilaatikko- tai pöytälaatikko-yhtiöksi.

Valtiot ovat säätäneet voitonsiirron torjumi-seksi erilaisia väliyhteisölakeja³⁷. Ne mahdol-listavat väliyhtiöihin siirrettyjen ja matalan verotuksen maissa kertyneiden voittojen verottamisen emoyhtiön kotivaltiossa riip-pumatta siitä, minkä tyyppisillä järjestelyillä voitonsiirto on toteutettu. Väliyhteisölakien soveltuessa väliyhtiön osakasta, useimmi-ten emoyhtiötä, voidaan verottaa väliyhtiön tulosta osakkaan kotivaltiossa. Tämä edellyt-tää, että väliyhtiö ei ole maksanut kotivaltios-saan lainkaan veroa tai sen maksamat verot ovat matalat. Väliyhteisölakien perusteella verotetaan joko kevyesti verotetun tytäryh-tiön tuloa kokonaisuudessaan tai vain sen tiettyjä tulolajeja taikka vain keinotekoisesti tytäryhtiölle ohjattua tuloa. Suomessa tällai-nen laki on laki ulkomaisten väliyhteisöjen osakkaiden verottamisesta (1217/1994, jäl-jempänä *väliyhteisölaki, VYL*)³⁸.

36 Kyseessä voi olla myös kiinteä toimipaikka.

37 Englanniksi *Controlled Foreign Company rules (CFC rules)*

38 Verohallinnon ohjeet, Väliyhteisötulon verotus Suo-messa, https://www.vero.fi/fi-FI/Syventavat_verooh-jeet/Verohallinnon_ohjeet/2014/Valiyhteisotulon_vero-tus_Suomessa (viitattu 30.8.2016)

Suomessa VYL:n soveltuvuutta arvioidaan moniportaisen kriteeristön avulla (ks. kaavio sivulla 11). VYL:n mukainen väliyhteisö voi olla kyseessä, jos yhdellä tai useammalla suo-malaisosakkaalla on ulkomaisessa yhteisössä tai kiinteässä toimipaikassa yhdessä mää-räysvalta eli yhteensä 50 prosentin välitön tai välillinen omistus³⁹. Väliyhtiön tulo voidaan verottaa Suomessa, jos tosiasiallinen vero-tuksen taso on sen kotivaltiossa alle 3/5 eli 60 prosenttia Suomen tasosta⁴⁰. Mikäli VYL soveltuu, väliyhtiötulot kohdennetaan suo-malaisosakkaan⁴¹ veronalaiseen tuloon omis-tusosuuden mukaan edellyttäen, että suoma-laisosakas omistaa vähintään neljänneksen väliyhtiöstä⁴² (ks. jäljempänä kaavio).

Kun ulkomainen yhtiö on rekisteröity Euroo-pan talousalueeseen kuuluvassa valtiossa⁴³, Suomen väliyhteisölaki soveltuu vain erittäin rajallisesti⁴⁴. Tällöin VYL:a voidaan soveltaa vain, jos väliyhtiön matalan verotus johtuu erityisistä verohuojennuksista, eli huojen-nuksista, jotka eivät ole yleisesti kaikkien väliyhtiön kotivaltiossa toimivien yritysten saatavilla. VYL ei siis välttämättä sovellu, vaikka verotuksen taso olisi hyvinkin matala, mikäli se johtuu muista kuin erityisistä verohuojennuksista.⁴⁵

39 Tai jos suomalaisyhtiö on oikeutettu vähintään 50 pro-senttiin väliyhtiön varallisuuden tuotosta. VYL 3 §.

40 Eli alle 60 prosenttia Suomessa vastaavasta tulosta maksettavaksi tulevasta laskennallisesta yhteisöve-rosta.

41 Suomalaisosakkaalla tarkoitetaan tässä Suomessa yleisesti verovelvollista osakasta eli osakasta, jonka verotuksellinen asuinvaltio on Suomi. Ks. yleisestä ve-rovelvollisuudesta alaluku 2.8.

42 Tai on oikeutettu vähintään 25 prosentin osuuteen yh-teisön varallisuuden tuotosta

43 Euroopan talousalueeseen ETA:aan kuuluu EU:n jäsen-maiden lisäksi Islanti, Liechtenstein ja Norja.

44 VYL soveltuu rajallisesti myös yhteisöihin, jotka ovat verosopimusvaltioista, jossa ei ole matala verotuksen taso. Matalan verotuksen verosopimusvaltiot on lis-tattu valtiovarainministeriön asetuksessa. Verohallin-to, Väliyhteisötulon verotus Suomessa, [http://www.vero.fi/fi-FI/Syventavat_veroohjeet/Elinkeinoverotus/Kansainvalinen_verotus/Valiyhteisotulon_verotus_Suo-messa\(32987\)](http://www.vero.fi/fi-FI/Syventavat_veroohjeet/Elinkeinoverotus/Kansainvalinen_verotus/Valiyhteisotulon_verotus_Suo-messa(32987)) (viitattu 28.12.2016)

45 Listalla ovat verovuodesta 2014 alkaen Arabiemiiri-kunnat, Barbados, Bosnia ja Hertsegovina, Georgia, Kazakstan, Makedonia, Malesia, Moldova, Monte-negro, Serbia, Singapore, Sveitsi, Uruguay, Uzbekis-tan ja Tadžikistan. Valtiovarainministeriön asetus (1284/2013) ulkomaisten väliyhteisöjen osakkaiden verotuksesta annetun lain 2 §:n 5 momentissa tarkoi-tetuista valtioista

KAAVIO: NYKYISEN VÄLIYHTEISÖLAIN SOVELTAMINEN ETA-VALTIOISTA OLEVIIN YHTIÖIHIN⁴⁶

Lähde: Verohallinto⁴⁷

46 Kaaviota sovelletaan myös muista kuin VM:n asetuksen verosopimusvaltioista oleviin yhteisöihin. Sen sijaan VM:n asetuksen valtioista ja verosopimuksettomista valtioista olevien yhteisöjen tapauksessa välyhteisölain soveltaminen on yksinkertaisempaa, ks. näiltä osin Verohallinnon kaavio, alaotsikko 6.3: Verohallinto, Välyhteisötulon verotus Suomessa, [http://www.vero.fi/fi-FI/Syventavat_veroohjeet/Elinkeinoverotus/Kansainvalinen_verotus/Välyhteisötulon_verotus_Suomessa\(32987\)](http://www.vero.fi/fi-FI/Syventavat_veroohjeet/Elinkeinoverotus/Kansainvalinen_verotus/Välyhteisötulon_verotus_Suomessa(32987)) (viitattu 21.2.2017)

47 Verohallinto, Välyhteisötulon verotus Suomessa, [http://www.vero.fi/fi-FI/Syventavat_veroohjeet/Elinkeinoverotus/Kansainvalinen_verotus/Välyhteisötulon_verotus_Suomessa\(32987\)](http://www.vero.fi/fi-FI/Syventavat_veroohjeet/Elinkeinoverotus/Kansainvalinen_verotus/Välyhteisötulon_verotus_Suomessa(32987)) (viitattu 17.2.2017)

EU-oikeudessa turvattu sijoittautumisvapaus puolestaan rajaa EU:n tuomioistuimen oikeuskäytännön perusteella VYL:n soveltamisen vain puhtaasti keinotekoisiiin järjestylihin⁴⁸. Jos yhteisö on sijoittautunut ETA-valtioon ja harjoittaa siellä tosiasiallista taloudellista toimintaa, laki ei sovellu. Verohallinnon ohjeen mukaan sijoittautuminen edellyttää, että yhteisöllä on asuinvaltiossaan toimintaa varten tarpeelliset toimitilat ja kalusto sekä riittävä henkilökunta, joka on toimivaltainen harjoittamaan itsenäisesti yhteisön toimintaa ja joka tekee itsenäisesti yhteisön päivittäistä liiketoimintaa koskevat päätökset⁴⁹. Käytännössä tähän voi riittää esimerkiksi se, että yritys vuokraa välyhtiölle toimitilan ja palkkaa yhtiöön yhden työntekijän, joka osallistuu jollain tavalla yhtiön toimintaan. Verohallinnon on vaikea kyseenalaistaa yritysten ilmoittamien tietojen todenperäisyyttä ja arvioida järjestelyn tosiasiallista luonnetta, kuten esimerkiksi sitä, onko palkatulla henkilöllä valtuuksia tehdä välyhtiön liiketoimintaa koskevia päätöksiä. Käytännössä välyhteisöainsäädäntöä on siten helppo kiertää.⁵⁰

VYL sisältää lisäksi toimialapoikkeuksen. VYL ei sovellu, mikäli yhteisö harjoittaa teollista ja siihen verrattavaa tuotantoa, laivanvarustusta tai näitä välittömästi palvelevaa myyntiä tai markkinointia. Toimialapoikkeusta on perusteltu sillä, että teollistuotannossa aggregsiivinen verosuunnittelu on vähäistä. Tämä ei kuitenkaan vastaa todellisuutta, koska monet teollisuusyritykset vaativat erityisesti kehitysmailta verovapauksia investointiensa

48 Euroopan yhteisöjen tuomioistuimen ratkaisu 12.9.2006 C-196/04 Cadbury Schwebbes plc, <http://curia.europa.eu/juris/showPdf.jsf?jsessionid=9ea7d0f130d6b1fc919eb8cf4890ad2ab42a6d7468e3.e34KaxiLc3eQc40LaxqMbN4PaheTe0?text=&docid=63874&p ageindex=0&doclang=fi&mode=lst&dir=&occ=first&part=1&cid=199608> (viitattu 17.1.2017). Moni EU-valtio lopetti välyhtiösäännösten soveltamisen EUT:n päätöksen myötä. Valtion taloudellinen tutkimuskeskus VATT, 2015, s. 20, Corporate tax in an international environment – Problems and possible remedies, saatavilla osoitteessa: https://www.vatt.fi/file/vatt_publication_pdf/wp62.pdf

49 Verohallinto, Euroopan yhteisöjen tuomioistuimen (EYT) ratkaisun vaikutus Suomen välyhteisölain soveltamiseen, https://www.vero.fi/fi-FI/Syventavat_veroohjeet/Elinkeinoverotus/Euroopan_yhteisöjen_tuomioistuimen_EYT_r (viitattu 30.8.2016)

50 Finér L., 2015, Verosuunnittelun rajat uusiksi, saatavilla osoitteessa: <http://vasemmistofoorumi.fi/uusi/wp-content/uploads/2016/08/Aloite-032015-web.pdf>

edellytyksenä⁵¹. Yrityksille ei olisi kannattavaa vaatia verovapauksia, jos VYL soveltuisi ja Suomi voisi verottaa ulkomailla matalasti verotettavia tuloja. Toimialapoikkeama on ongelmallinen myös siksi, että myyntiä ja markkinointia palvelevan toiminnan määrittelyminen on tulkinnanvaraista⁵². Siksi etäisesti tuotantoon liittyvä toiminta voi jäädä lain soveltamisen ulkopuolelle. Väliyhteisölain varustamotoimintaa koskeva poikkeus lisätiin verokilpailusyistä, vaikka laivojen varustamotoimintaan tiedettiin liittyvän runsaasti pöytälaatikkoyhtiöiden käyttöä.⁵³

Veronkiertodirektiivi sisältää väliyhteisösäännökset (7 ja 8 artikla)⁵⁴, jotka antavat EU:n jäsenvaltioille kaksi vaihtoehtoa väliyhteisön tulojen huomioimiseen. Suomen väliyhteisölain rakenne ei vastaa kumpaakaan direktiivissä ehdotettua säännöstä. Direktiivi sallii annettuja vaihtoehtoja tiukemman kansallisen sääntelyn.

Direktiivissä esitetty ensimmäinen vaihtoehto rajaa väliyhteisösäännösten soveltamisalan, helposti liikuteltaviin tuloihin⁵⁵, jotka ovat

51 Esimerkiksi UPM on vaatinut Uruguaylta verolomaa sellutehdasinvestoinnin vastineeksi. Helsingin Sanomat, 16.2.2017, Uruguayn presidentti Tabaré Vázquez tasaa tietä UPM:n jätti-investoinnille – ”Ei UPM meitä vaatimuksillaan mitenkään kiristä”, <http://www.hs.fi/paivanlehti/16022017/art-2000005089875.html> (viitattu 26.2.2017)

52 Latvala A., Väliyhteisölaki veropakoa ehkäisevänä säädöksenä, s. 55, <https://tampub.uta.fi/bitstream/handle/10024/97716/GRADU-1436270935.pdf?sequence=1> (viitattu 17.2.2016)

53 Laivanvarustustoiminta jätettiin väliyhteisölain soveltamisalan ulkopuolelle, koska laivanvarustustoiminta on ollut vahvasti tuettu ala niin Suomessa kuin muuallakin Euroopassa. Valtiovarainministeriön vero-osaston asiantuntijalausunnossa todetaan, että ”[v]arustamotoiminnan osalta on huomattava, että ulkomaiset suomalaisomisteiset varustamotoimintaa harjoittavat yhteisöt ovat tyypillisesti postilaatikkoyhtiöitä, ja sellaisina luonteeltaan väliyhteisölainsäädännön ydinaluetta.” Valtiovarainministeriö, 1994, VaVM 75/1994 - HE 155/1994, Valtiovarainvaliokunnan mietintö n:o 75 hallituksen esityksen johdosta laiksi ulkomaisten väliyhteisöjen osakkaiden verotuksesta, <https://www.edilex.fi/mt/vavm19940075> (viitattu 28.12.2016)

54 Myös CCTB-direktiiviehdotuksessa on väliyhteisösäännökset (59 ja 60 artiklat).

55 Näitä ovat direktiivin mukaan korot tai muut rahoitusvaroista saatavat tulot; rojalit tai muut teollis- ja tekijänoikeuksista saatavat tulot; osingot ja osakkeiden luovutuksesta saatavat tulot; rahoitusleasingistä saatavat tulot; vakuutuksista, pankkitoiminnasta ja muusta rahoitustoiminnasta saatavat tulot; tulot lasutusyrityksiltä, jotka saavat myynti- ja palvelutuloja tavaroiista ja palveluista, jotka on hankittu etuyhteydessä olevilta yrityksiltä tai myyty niille ja jotka eivät tuota taloudellista lisäarvoa tai joiden tuottama taloudellinen lisäarvo on vähäinen.

alttiita verosuunnittelulle. Säännöstä ei kuitenkaan voida soveltaa ETA-alueen väliyhtiöihin, jos väliyhtiö harjoittaa merkittävää taloudellista toimintaa, johon liittyy henkilöstöä, laitteita, varoja ja tiloja⁵⁶. Tältä osin säännös olisi pakottava eli Suomessa ei voida verottaa tällaista taloudellista toimintaa harjoittavien väliyhtiöiden tuloja, jos Suomi toteuttaa direktiivin ensimmäisen väliyhteisösäännöksen. Säännöksessä ei edellytetä, että toimintaa olisi harjoitettu väliyhtiön rekisteröintimaassa tai että henkilökunnalla olisi tekemistä väliyhtiöön siirrettyjen tuottojen kanssa. Siten säännös ei edellytä verottamaan väliyhtiötä, joka ei ole tosiasiallisesti sijoittautunut rekisteröintivaltioonsa. Säännös mahdollistaa tältä osin suppeammin puuttumisen matalan verotuksen väliyhtiöihin kuin Suomen nykyinen laki. Säännöksessä ei ole VYL:n kaltaisia toimialapoikkeamia, mutta säännös ei käytännössä mahdollista esimerkiksi teollisen tuotannon verottamista, sillä siitä saatuja tuloja ei ole listattu direktiivissä. Jäsenvaltioilla on lisäksi mahdollisuus rajata säännöksen soveltumista tilanteissa, joissa pääosa väliyhteisön tulosta kertyy konsernin ulkopuolisista lähteistä tai muista kuin säännöksessä listatuista tulotyypeistä.

Direktiivin toinen vaihtoehto olisi soveltaa väliyhteisölakia niihin väliyhtiön tuloihin, jotka on saatu verovälttelytarkoituksessa laadituilla epäaidoilla järjestelyillä⁵⁷. Säännös antaa periaatteessa mahdollisuuden verottaa kaikkea keinotekoisesti väliyhtiöön kohdennettua tuloa. Direktiivissä säännös on kuitenkin muotoiltu ylimalkaisesti, minkä vuoksi verovelvollisten ja viranomaisten olisi erikseen jokaisen tulotyyppin kohdalla arvioitava, voisiko säännös soveltaa siihen. Käytännössä tämä voisi johtaa siihen, että säännöksellä voitaisiin vain harvoin puuttua aggressiiviseen verosuunnitteluun, kuten Suomessa on käynyt yleisen veronkiertosäännöksen kohdalla (VML 28 §). Lisäksi säännös voisi aiheuttaa verovelvollisille arvaamattomia veroseu-

56 Englanniksi *substantive economic activity*

57 Englanniksi *non-genuine arrangement*. Epäaitoutta arvioidaan sitä vasten, omistaisiko väliyhtiö varoja tai olisiko se ottanut riskejä ilman emoyhtiön avainhenkilötoimintoja, jotka ovat olleet tulonmuodostuksen kannalta välttämättömiä ja olennaisia. Tämä on markkinaehtoperiaatteen mukaista, sillä väliyhtiössä kirjatut voitot verotettaisiin emoyhtiössä, jos voittoja synnyttäviä päätöksiä ei ole tehty tosiasiallisesti väliyhtiössä.

raamuksia, kun tulon luonnetta arvioitaisiin jälkikäteen verotarkastuksilla. Säännöstä voitaisiin myös jättää soveltamatta, kun väliyhtiön voitto on pieni⁵⁸. Direktiivissä annettu raja olisi pienten yritysten kohdalla kohtuuttoman korkea ja mahdollistaisi sijoitustuottojen verovälttelyn väliyhtiöiden avulla.

Toisin kuin veronkiertodirektiivin väliyhteisösäännökset⁵⁹, Suomen VYL soveltuu konsernien ohella myös yksityishenkilöiden sijoituksia hallinnoiviin väliyhtiöihin. Tällöin riittävä on, että suomalaiset osakkaat omistavat yhdessä vähintään 50 prosenttia yhteisöstä. Koska direktiivin soveltamisala on suppeampi, on direktiiviä toimeenpannessa ratkaistava, tehdäänkö Suomessa erilliset väliyhteisösäännökset konserneille. Toinen vaihtoehto on soveltaa samaa lakia kaikkiin väliyhtiöihin, kuten nykyään.

SUOSITUKSET

- **Suomen tulee toimeenpanna veronkiertodirektiivi Suomen nykyisen väliyhteisölain pohjalta.** Tällöin verottajan ei tarvitse arvioida, mistä tuloista väliyhteisön tuotto kertyy. Näin väliyhteisölakia voidaan soveltaa kaavamaisemmin. Lisäksi Suomen nykyinen väliyhteisölaki soveltuu myös yksityishenkilöiden sijoitusyhtiöihin. Ei ole tarkoituksenmukaista säätää kahta erillistä väliyhteisösäännöstä yhteisöille ja yksityishenkilöille.
- **Lain tulee mahdollistaa myös ETA-maiden väliyhteisöjen tulojen verotus siltä osin, kun tulot eivät kerry niiden kotivaltiossa tosiasiallisesti harjoitetusta toiminnasta.** Tällä otetaan huomioon EU-tuomioistuimen tulkinta yhteisöjen sijoittautumisvapaudesta.
- **Laissa tulee määrittää kriteereitä sen arvioimiseksi, mistä toiminnasta väliyhtiön tulot kertyvät.** Tämä helpottaa lain soveltamista ETA-alueen väliyhteisöihin, joihin on

siirretty korkeamman verotuksen valtiossa harjoitettuun toimintaan kohdistuvia tuottoja. Tuottojen kohdistamisessa ratkaisevaa on esimerkiksi se, kuka tekee päätöksiä, joiden ansiosta voitot syntyvät. Huomioon tulee ottaa päätösten mittaluokka ja henkilöiden asema konsernissa.

- **Väliyhteisölakia tulee soveltaa riippumatta toimialasta ja siitä, johtuuko matala verotus erityisistä verohuojennuksista vai ei.** Näin väliyhteisölakia voidaan soveltaa kaavamaisemmin ilman, että tarvitsee selvittää sitä, mistä yhteisön matala verotus johtuu tai mitä toimintaa yhteisö harjoittaa.
- **Uudistetaan väliyhteisölakia siten, että väliyhteisönä voidaan pitää ulkomaista yhteisöä, jos sen tuloverotuksen tosiasiallinen taso sen kotivaltiossa on alempi kuin 3/4 (75%) verrattuna Suomen verotuksen tasoon.** Suomi voi näin turvata paremmin veropohjansa ja hillitä verokilpailua. Tämä on perusteltua, sillä Suomen yhteisöverokantaa on alennettu sen jälkeen, kun voimassa oleva raja 3/5 otettiin käyttöön.

2.5 KORKOVÄHENNYKSEN RAJOITTAMINEN

Aggressiivisessa verosuunnittelussa hyödynnetään usein oman ja vieraan pääoman epäsymmetristä verokohtelua. Yritys voi rahoittaa toimintaansa vieraalla pääomalla eli lainalla tai omalla pääomalla eli esimerkiksi sijoituksilla sen osakepääomaan. Lainarahoituksen saanut voi vähentää verotuksessaan lainasta maksamansa korot, kun taas oman pääoman ehtoissa rahoituksessa ei ole vastaavaa vähennysmahdollisuutta⁶⁰. Voittoja voidaan siirtää pois Suomesta rahoittamalla voitollista liiketoimintaa painotetusti lainalla, josta maksetut korot voidaan vähentää verotettavasta tulosta⁶¹. Lisäksi on mahdollista luoda vähennyskelpoisia korkoja erilaisilla yritysjärjestelyillä. Tyypillisesti tämä tehdään ostamalla

58 Säännöstä ei sovellettaisi silloin kun kirjanpidollinen voitto on enintään 750 000 euroa ja muut tuotot enintään 75 000 euroa; tai kun kirjanpidollinen voitto on enintään 10 prosenttia sen toimintakustannuksista verokaudella.

59 Veronkiertodirektiivin väliyhteisösäännös soveltuu vain konsernin tytäryhtiöiden tulon verottamiseen (emoyhtiön edunsaaja-aseman oltava vähintään 50 prosenttia).

60 Osakkeenomistajat voivat kotiuttaa voittonsa yrityksestä osinkoina, mutta yritys ei voi tehdä osingon maksua vastaavaa vähennystä yhteisöverotuksessa.

61 Ks. Finnwatch, 2016, Kaivosverotuksen kehitysmää, saatavilla osoitteessa: http://www.Finnwatch.org/images/pdf/kaivosverotuksen_kehitysmää.pdf

suomalaisen liiketoimintayhtiön osakkeet perustettavan holdingyhtiön nimiin ja rahoittamalla hankinta konsernin sisäisellä lainalla. Liiketoimintayhtiö voi maksaa holdingyhtiölle verovähennyskelpoisen konserniavustuksen. Holding-yhtiö taas voi vähentää lainasta maksumansa korot konserniavustuksesta, jolloin syntyneet korot pienentävät Suomen saamaa veroa. Velkapainotteista rahoitusrakennetta voidaan myös pitää yllä siirtämällä korkokulujen jälkeen jäljelle jäävät toiminnan voitot osinkoina emoyhtiölle sen sijaan, että voitoilla lyhennettäisiin velkoja⁶². Suomessa tuloksentasauksen mahdollistava konserniavustuslaki tarjoaa tässä mielessä huomattavan verosuunnittelumahdollisuuden⁶³.

Suomessa korkokikkailua on rajoitettu korkojen verovähennyskelpoisuutta rajoittavalla säännöksellä (EVL 18 a §), jota sovellettiin ensimmäisen kerran vuodelta 2014 toimituksessa verotuksessa. Erytyslaina mahdollistaa korkokikkailuun puuttumisen kaavamaisesti, sillä verottajan ei tarvitse osoittaa, että järjestelyyn on ryhdytty veroetujen saavuttamiseksi. EVL 18 a § ei kuitenkaan rajoita korkomenojen vähennyskelpoisuutta kokonaan, vaan jättää paljon liikkumavaraa lainajärjestelyihin perustuvaan verosuunnitteluun.

EVL 18 a § koskee vain etuyhteysvelkojen eli konsernin sisäisten lainojen korkoja⁶⁴. Se ei siten sovellu tilanteisiin, joissa holdingyhtiö hankkii kohdeyhtiön ottamallaan ulkopuolisella lainalla. Toisin sanoen, siirtämällä laina keinotekoisesti konsernirakenteen ulkopuolelle, voidaan koko korko vähentää EVL 18 a §:n estämättä. Tätä porsaanreikää voivat hyödyntää ainakin pääomasijoittajat

yrityshankinnoissaan⁶⁵. Korkovähennysrajotusta ei sovelleta myöskään luotto-, vakuutus- ja eläkelaitoksiin eikä niiden kanssa samaan konserniin kuuluviin yhtiöihin⁶⁶. Rajoitus kohdistuu vain elinkeinotuloon, mistä syystä rajoitus ei koske esimerkiksi kiinteistöjen vuokrausta. Huoneistojen ja kiinteistöjen vuokrausta verotetaan yleensä muun toiminnan tulolähteessä tuloverolain (TVL) mukaan⁶⁷. Korkorajoitussäännöksen perusteella suuri osa koroista on aina vähennyskelpoisia. Yhtiö voi vähentää korkomenonsa siltä osin, kuin sillä on korkotuloja. Tätä suuremmat korkomenot eli nettokorkomenot voidaan aina vähentää verovuonna enintään 500 000 euroon asti. Nettokorkomenojen ylittäessä tämän määrän, yli menevät nettokorkomenot voivat olla vähennyskelpoisia siltä osin kuin ne ylittävät 25 prosenttia yhtiön oikaistusta elinkeinotoiminnan tuloksesta⁶⁸. Konserniyhtiön on kuitenkin mahdollista vapautua korkorajoituksista kokonaan, jos yhtiön velka-aste ei ole korkeampi kuin koko konsernin velka-aste⁶⁹. Lisäksi korkojen vähentäminen saattaa vain lykkääntyä, sillä yhtenä verovuotena vähennyskeltottomat korot on mahdollista vähentää tulevana verovuotena ilman aikarajoituksia.

62 Eduskunta 2012, Hallituksen esitys 146/2012, <http://www.finlex.fi/fi/esitykset/he/2012/20120146#idp1068672> (viitattu 27.12.2016)

63 Laki konserniavustuksesta verotuksessa (825/1986)

64 Lainkohdan esitöiden mukaan ulkopuoliset velat on jätetty säännöksen ulkopuolelle, koska veroetuja pyritään yleensä tavoittelemaan konsernin sisäisillä rahoitusjärjestelyillä. Osapuolet ovat etuyhteydessä silloin, kun velkasuhteen osapuolella on toisessa osapuolesa määräysvalta tai kolmannella osapuolella on yksin tai yhdessä määräysvalta velkasuhteen molemmissa osapuolissa. EVL 18 a § 5 momentti

65 Lehtitietojen perusteella esimerkiksi sähkösiirtoyrietykset Caruna ja Elenia ovat voineet vähentää holdingyhtiöidensä lainojen korot verotuksessa Suomessa myös lakimuutoksen jälkeen. Näiden pääomasijoittajien hallinnoimien yritysten omistajissa on suomalaisia sekä kansainvälisiä eläkeyhtiöitä. Taloussanomien 5.2.2016, Elenia maksaa voitoistaan veroja vielä Carunaakin vähemmän, <http://www.taloussanomien.fi/energia/2016/02/05/elenia-maksaa-voitoistaan-veroja-viela-carunaakin-vahemman/20161380/12> (viitattu 9.12.2016)

66 EVL 18 a § 4 momentti

67 Lainkohdan perusteluiden mukaan sääntelyn vaikutuksia on tältäkin osin seurattava ja tarvittaessa sääntely on myöhemmin otettava myös tuloverolakiin. Eduskunta 2012, Hallituksen esitys 146/2012, <http://www.finlex.fi/fi/esitykset/he/2012/20120146> (viitattu 28.2.2017)

68 Edellytys on kuitenkin, että 25 prosentin rajan ylittävien nettokorkomenojen määrä on enintään yhtä suuri kuin etuyhteydessä olevien velkasuhteen osapuolten väliset nettokorkomenot. Ks. Verohallinto, Korkovähennysoikeuden rajoitukset elinkeinotoiminnassa, [https://www.vero.fi/fi-FI/Syventavat_veroohjeet/Verohallinnon_ohjeet/2014/Korkovahennysoikeuden_rajoitukset_elinke\(32479\)](https://www.vero.fi/fi-FI/Syventavat_veroohjeet/Verohallinnon_ohjeet/2014/Korkovahennysoikeuden_rajoitukset_elinke(32479)) (viitattu 17.2.2017)

69 Yrityksen tulee antaa selvitys siitä, että sen oman pääoman suhde taseen loppusummaan on vähintään konsernitaseen vastaava suhdeluku verovuoden lopussa. EVL 18 a § 3 momentti

Edellä mainituista puutteista johtuen EVL 18 a § ei ole riittävän tehokas väline puuttua velkajärjestelyihin perustuvaan aggressiiviseen verosuunnitteluun⁷⁰. Veronkiertodirektiivi (4 artikla)⁷¹ sisältää koron vähennysoikeutta rajoittavan säännön, joka edellyttää Suomen korkovähennysrajoituksen laajentamista konsernin ulkopuolisiin korkoihin. Direktiivi edellyttää laajennusta myös tuloverolain mukaan verotettaviin yhtiöihin, mutta mahdollistaa edelleen rahoituslaitosten jättämisen korkovähennysrajoituksen ulkopuolelle⁷². Toisin kuin veronkiertodirektiivi, CCTB-direktiiviehdotus ei sisällä harjennusvaraista tasevertailuun perustuvaa vapautusta⁷³. Veronkiertodirektiivin mukaan nettokorkomenot voivat olla vähennyskelpoisia 30 prosenttiin asti verovelvollisen tuloksesta ennen korkoja, veroja, poistoja ja kuoletuksia⁷⁴ ja kolmen miljoonan euron määrään saakka riippumatta verovelvollisen voitosta. Direktiivi sallii tiukemmat kansalliset rajoitukset.

70 Myös Euroopan komission arvon mukaan Suomen korkorajoitussäännöksellä ei voi puuttua tehokkaasti aggressiiviseen verosuunnitteluun. Euroopan komissio, 2016, Study on Structures of Aggressive Tax Planning and Indicators, s. 90, saatavilla osoitteessa: http://ec.europa.eu/taxation_customs/sites/taxation/files/resources/documents/taxation/gen_info/economic_analysis/tax_papers/taxation_paper_61.pdf

71 Vastaava säännös CCTB-direktiiviehdotuksen 13 artiklassa

72 Rahoituslaitosten poisrajaaminen on ongelmallista myös EU:n valtiontukikiellon näkökulmasta. Helminen M., 2016, Professori Marjaana Helminen lausunto komission ehdotuksista neuvoston direktiiviksi yhteisestä yhtiöveropohjasta ja neuvoston direktiiviksi yhteisestä yhdistetystä yhtiöveropohjasta, <http://vm.fi/lausuntopyynto-komission-yritysveroehdotuksista> (viitattu 22.2.2017)

73 CCTB-direktiivin 13 artikla. Veronkiertodirektiivi puolestaan antaa jäsenvaltioille mahdollisuuden antaa yksittäiselle konserniyhtiölle vapautuksen korkorajoituksesta tasevertailun perusteella (4 artiklan 5 kohta). Verohallinnon arvon mukaan tasetestistä luopuminen suoraviivaistaisi korkovähennysrajoituksen soveltamista, sillä Suomen korkovähennysrajoituksen tasevapautukseen on liittynyt useita tulkinnallisia tilanteita. Verohallinto, 2016, Lausunto komission ehdotuksesta neuvoston direktiiviksi yhteisestä yhdistetystä yhtiöveropohjasta, <http://vm.fi/lausuntopyynto-komission-yritysveroehdotuksista> (viitattu 30.12.2016)

74 Earnings before interest, tax, depreciation and amortization (EBITDA)

SUOSITUKSET

- **Rajoitetaan korkomenojen vähentämiskelpoisuus 10 prosenttiin yrityksen oikaisusta tuloksesta.** OECD on suosittanut rajaksi 10–30 prosenttia, mutta OECD:n mukaan haarukan yläpää tulee kyseeseen vain, jos vähennysoikeutta ei ole muutoin rajattu tai maassa on poikkeuksellisen korkoa korkotaso⁷⁵. Tällaisia perusteita korkeamman rajan asettamiselle Suomessa ei ole. Korkorajoitusta tiukentamalla oman ja vieraan pääoman verokohtelua tasaataan ja korkokikkailulla saatavia veroetuja vähennetään ratkaisevasti. Markkinoiden toimivuuden kannalta on positiivista, ettei synny riskialttiita, raskaasti velkarahoitteisia yrityksiä.
- **Korkovähennysrajoituksen nykyinen laskentapohja tulee säilyttää.** Vuoden 2014 lakiuudistuksen yhteydessä rahoitusomaisuuden menetykset ja arvomuutokset poistettiin korkovähennysrajoituksen laskentapohjasta niihin liittyvien tulkinnaalisuuskien vuoksi, eikä niiden palauttaminen laskentapohjaan ole tästä syystä perusteltua⁷⁶. Veronkiertodirektiivi nimenomaisesti sallii tältä osin tiukemman kansallisen sääntelyn⁷⁷.
- **Vähäisiä korkomenoja koskevan poikkeuksen rajaa tulee laskea 100 000 euroon.** Nykyään voi saada jopa 500 000 euron hyödyn verosuunnittelusta lain rajoittamatta⁷⁸. Tämän vuoksi rajaa tulee laskea. Myös alempi raja varmistaisi sen, ettei lain soveltamisesta aiheutuisi turhia hallinnollisia kustannuksia.
- **Luovutaan tasevertailuun perustuvasta mahdollisuudesta vapautua korkovähennysrajoituksesta,** koska vapautus on vain harvojen yritysten käytössä ja monimutkaistaa turhaan lain soveltamista. Lisäksi se antaa mahdollisuuden välttää korkovähennysrajoituksen soveltumista, koska

75 Korkovähennysrajoituksen pohjana käytettävään tuloslaskelmaan sisällytetään siten myös rahoitusomaisuuden menetykset ja arvomuutokset, toisin kuin Suomessa. Verovapaita tuloja ei huomioida.

76 Eduskunta, 2013, Hallituksen esitys 185/2013, s. 32, <http://www.finlex.fi/fi/esitykset/he/2013/20130185> (viitattu 28.2.2017)

77 Direktiivin johdanto-osan 6 kohta

78 500 000 euroa x 20 % verokanta

taseen oman ja vieraan pääoman suhdetta on mahdollista muokata konsernin sisäisillä järjestelyillä.

- **Rajataan vähennyskeltottomien korkomenojen lykkäämismahdollisuus enintään kolmeen vuoteen.** Rajaaminen on perusteltua, sillä pitkäaikainen tappiollinen toiminta viittaa lainojen keinotekoisuuteen⁷⁹.
- **Laajennetaan korkojen verovähennysrajoitus myös rahoitussektorille.** Veronkiertodirektiivi edellyttää Suomen laajentavan korkojen verovähennysrajoituksen konsernin ulkoiisiin korkomenoihin ja kiinteistöyhtiöihin, mutta mahdollistaa rahoitussektorin rajaamisen sen ulkopuolelle. Suomen ei tule vapauttaa yhtä toimialaa rajoituksen piiristä: laajennuksen seurauksena korkovähennysrajoitusta voidaan soveltaa tasavertaisesti kaikilla aloilla, ja lain soveltaminen on aiempaan nähden yksinkertaisempaa ja yhdenmukaisempaa
- **Konserniin kuulumattomia itsenäisiä yrityksiä ei tule rajata korkovähennysrajoituksen ulkopuolelle.** Tämä direktiivin sisältämä harkinnanvarainen poikkeus avaisi mahdollisuuden verosuunnitteluun.⁸⁰
- **Julkisiin hankintoihin liittyviä hankkeita ei tule rajata korkovähennysrajoituksen ulkopuolelle.** Tämä direktiivin sisältämä harkinnanvarainen poikkeus antaisi kilpailuetua aggressiivista verosuunnittelua harjoittaville kansainvälisille yrityksille julkisiin kilpailutuksiin osallistuvien pienyritysten

79 Lisäksi vähennyskelpoisista koroista voi tulla "kauppatavaraa", jos niitä voi vähentää verotettavasta tulosta myöhemmin. BEPS-raportissa suositetaan vähennysoikeuden eteenpäin siirtämisen rajoittamista. OECD, 2015, Limiting Base Erosion Involving Interest Deductions and Other Financial Payments, Action 4 –2015 Final Report, <http://www.oecd.org/tax/limiting-base-erosion-involving-interest-deductions-and-other-financial-payments-action-4-2015-final-report-9789264241176-en.htm> (viitattu 20.2.2017)

80 Veronkiertodirektiivin 4.3(b) artiklan mukaan jäsenvaltio voi antaa itsenäiselle yritykselle (nk. standalone entity) oikeuden vähentää nettokorkomenot ilman rajoituksia. Itsenäisellä yrityksellä tarkoitetaan verovelvollista, joka ei ole osa liikekirjanpidollista konsernia ja jolla ei ole etuyhteydessä olevaa yritystä tai kiinteää toimipaikkaa. Direktiivin mukaan niiden osalta korkojen vähentämiseen ei liity merkittävää veronkierron riskiä. Tällaisen riskin suuruudesta ei ole kuitenkaan tarkkaa arviota. Mahdollista onkin, että poikkeus avaisi esitettävä suuremman mahdollisuuden verosuunnitteluun.

kustannuksella. Ei ole tarkoituksenmukaista, että julkishallinto nimenomaisesti tukisi aggressiivista verosuunnittelua tällaisella sääntelyllä.

- **Korkokikkailuun holdingrakenteissa tulee puuttua erityisellä säännöksellä, kuten rajoittamalla konserniavustukseen perustuvaa tuloksentasasta.** Konserniavustuslakia voitaisiin muuttaa siten, että konserniavustus ei olisi aina maksajalleen verotuksessa vähennyskelpoinen, jos avustus maksetaan holdingyhtiölle, jonka lainat on synnytetty liiketoimintayhtiön osakehankinnan rahoittamiseksi. Vaihtoehtoisesti holdingrakenteiden korkovähennysrajoitukseen voidaan ottaa mallia esimerkiksi Alankomaiden tai Ranskan lainsäädännöstä⁸¹. Konserniavustuslakia puolestaan voidaan muuttaa siten, että konserniavustus ei olisi aina maksajalleen verotuksessa vähennyskelpoinen. Näin olisi, jos avustus maksetaan holdingyhtiölle, jonka lainat on synnytetty liiketoimintayhtiön osakehankinnan rahoittamiseksi.

2.6 LÄHDEVEROTUS JA TOSIASIALLINEN EDUNSAAJA -SÄÄNTÖ

Ulkomaisen yrityksen tuloa voivat verottaa sekä tulon lähdevaltio (maa jossa tulo on saatu) että tulonsaajan kotivaltio. Tulon lähdevaltio voi luopua verottamasta ulkomaisen yrityksen saamia tuloja joko kokonaan tai osittain, jolloin niitä verottaa vain yrityksen kotivaltio. Suomessa ulkomaiset yhteisöt on pitkälti vapautettu osinko-, korko-, ja

81 Alankomaissa ja Ranskassa on vuoden 2012 alusta rajoitettu holdingyhtiön korkomenojen vähentämistä. Alankomaissa holdingyhtiöiden korkovähennystä rajoitetaan hankintamenon ja hankintavelan suhteella, kun hankkiva yhtiö ja kohdeyhtiöt muodostavat Alankomaissa verotettavan kokonaisuuden (fiscal unity). Ranskassa puolestaan ei voida vähentää osakehankinnan rahoituskustannuksia, jos hankkiva yhtiö ei voi osoittaa, että osakkeisiin liittyvät päätökset tekee tosiasiaassa hankkiva yhtiö tai toinen samaan taloudelliseen ryhmään kuuluva yhtiö, joka on perustettu Ranskassa. Lisäksi rahoituskulujen vähentäminen edellyttää, että hankitun yhtiön määräysvaltaa harjoittaa tosiasiaassa hankkiva yhtiö tai sen tytäryhtiö. Sääntöä ei sovelleta, jos osakkeiden arvo ei ylitä miljoonaa euroa, hankintaa ei ole rahoitettu lainalla tai velkasuhde konsernissa, johon yhtiö kuuluu, on suurempi tai saman suuruinen kuin yhtiön oma velkasuhde. Eduskunta, Hallituksen esitys 146/2012, <http://www.finlex.fi/fi/esitykset/he/2012/20120146> (viitattu 22.2.2017)

rojaltitulojen lähdeverosta, kun niitä maksetaan konsernin sisällä. Ulkomailla maksettavat korkotulot on vapautettu pääsääntöisesti lähdeverosta Suomen laissa kokonaan⁸². Lähdeveroa ei peritä myöskään korko- rojaltidirektiivin (2003/49/EY) tarkoittamista rojalteista eikä myöskään emotytäryhtiödirektiivin (90/435/ETY) tarkoittamista osingoista lähiyhtiöiden välillä.

Olematon lähdeverotus liiketoimintamaissa avaa monikansalliselle yritykselle mahdollisuuksia siirtää voittojaan esimerkiksi korkoina ja rojaltimaksuina kevyen verotuksen valtioihin. Suomessa ei ole erikseen säädetty siitä, että (verovapaan) tulon saajan tulisi olla sen todellinen omistaja/edunsaaja, joten verovälityksessä voidaan hyödyntää välikäsiä, joilla ei ole todellista päätäntävaltaa tulon suhteen. EU:n komissio on kritisoinut Suomen lähdeverovapauksien avaavan mahdollisuuksia aggressiiviseen verosuunnitteluun.⁸³

SUOSITUKSET

- **Korkojen lähdeveroksi tulee säätää 20–30 prosenttia silloin, kun ne maksetaan ETA:n ulkopuolelle.** Tämä poistaa aggressiivisen verosuunnittelun hyödyn tilanteissa, joissa voittoja siirretään Suomesta suoraan ETA:n ulkopuolisiin veroparatiiseihin.
- **ETA-alueen ja verosopimusmaiden väliyh-tiöiden käyttöä verosuunnittelussa tulee rajata siten, että direktiiveihin ja verosopi-muksiin perustuvat lähdeverovapautukset koskevat vain tulon tosiasiallista saajaa.** Tällä varmistetaan, että verovapautukset kuuluvat vain niille, joille ne on tarkoitettu (ks. luku 2.2). Verosopimusten kohdalla tämä voidaan toteuttaa LOB-säännöksellä. Sen pohjalta voidaan myös tehdä erillinen sääntö, joka koskee direktiivissä säädettyjä tilanteita.

- **ETA-alueen ja verosopimusmaiden väliyh-tiöiden käyttöä verosuunnittelussa tulee rajata siten, että lähdeveroa peritään suorituksista, joita maksetaan konserniyh-tiölle, jossa ei tosiasiallisesti tehdä tulot kerryttäneeseen toimintaan liittyviä pää-töksiä.** Tällä estetään ETA-valtioiden ja vero-sopimusvaltioiden tarjoamien veroetujen käyttöä aggressiivisessa verosuunnittelussa.

2.7 SÄÄNNÖS VAPAUTUSMENETelmäSTÄ HYVITYSMENETelmäN SIIRTymISEKSI

Eräissä maissa yhteisöverotuksen taso on hyvin matala. Tällaiseen verokilpailuun puutumiseksi EU:n komissio ehdotti veronkier-todirektiiviin vapautusmenetelmästä hyvi-tysmenetelmään siirtymistä koskevaa sää-nöstä (nk. switch-over -säännös). Säännös jäi kuitenkin pois lopullisesta direktiivistä muu-tamien maiden lobbauksen vuoksi⁸⁴, mutta komissio on ehdottanut säännöstä uudelleen CCTB-direktiiviehdotuksessaan (53 artikla). Säännöksen perusteella verotettaisiin ETA:n ulkopuolelta saatuja osinkotuloja ja luovu-tusvoittoja, kun tulot kertyvät maasta, jossa osinkoa jakavaa tai myytyä yhtiötä on vero-tettu matalasti. Ulkomailla yhtiön mahdolli-sesti maksama vero kuitenkin hyvitetäisiin osingonsaajalle tai osakkeiden myyjälle. Yri-tyksen tulee siis maksaa veroja siltä osin, kuin tulon saajan valtion vero on korkeampi kuin ulkomaille maksettu vero. Komission CCTB-direktiiviehdotuksen mukaan säännös soveltuisi, kun EU:n ulkopuolisessa valtiossa voitosta maksettu yhteisöveron lakisääteinen verokanta on alle 50 prosenttia tulon saajan valtion lakisääteisestä yhteisöverokannasta. Suomessa ei ole vastaavaa kansallista lain-säännöstä.

82 Tuloverolaki 9 §

83 Euroopan komissio, 2015, Study on Structures of Ag-gressive Tax Planning and Indicators, s. 89–91, saatavilla osoitteessa: http://ec.europa.eu/taxation_customs/sites/taxation/files/resources/documents/taxation/gen_info/economic_analysis/tax_papers/taxation_paper_61.pdf

84 Euroopan komissio, 2016, Ehdotus neuvoston direktii-viksi sisämarkkinoiden toimintaan suoraan vaikuttavi-en veron kiertämisen käytäntöjen torjuntaa koskevien sääntöjen vahvistamisesta, 6 artikla, <http://eur-lex.europa.eu/legal-content/FI/TXT/PDF/?uri=CELEX:52016P0026&from=FI> (viitattu 22.2017)

SUOSITUKSET

- **Suomessa tulee säätää vapautusmenetelmästä hyvitysmenettelmään siirtymistä koskeva ETA:n ulkopuolisista valtioista kertyviä tuloja koskeva säännös.** Säännöksen tulee soveltua myös tilanteisiin, jossa muualta kertyneitä tuloja kanavoidaan Suomeen ETA-valtion kautta. Säännöksellä täydennettäisiin väliyhteisölainsäädäntöä ja vaikeutettaisiin verokilpailua sekä rajoitettaisiin suuryritysten mahdollisuutta kiristää kehitysmailta verovapauksia.
- **Lain tulee mahdollistaa myös ETA-maista kertyvien matalasti verotettujen tulojen verotus siltä osin, kun tulot eivät kerry niiden kotivaltiossa tosiasiallisesti harjoitetusta toiminnasta.** Tällä otetaan huomioon EU-tuomioistuimen tulkinta yhteisöjen sijoittautumisvapaudesta (ks. luvun 2.4 suositus koskien väliyhteisölakia)
- **Verovapaus tulee evätä, mikäli jaettuihin voittoihin kohdistuva todellinen verotus voittoa jakavan yhteisön tai kiinteän toimipaikan sijaintimaassa on alempi kuin 3/5 (60 %) verrattuna Suomen veroon.** On perusteltua, että raja on lähellä väliyhteisölain rajaa. Alempi raja on kuitenkin perusteltu, koska maksettujen verojen laskeminen jopa vuosia voittojen kertymisen jälkeen voi olla vaikeampaa. Lisäksi säännöksen on tarkoitus soveltua myös tosiasiallisesti matalan verotuksen maissa harjoitettuun toimintaan, kun väliyhteisösäännös rajautuu tarkemmin aggressiiviseen verosuunnitteluun.

2.8 YLEISEN VEROVELVOLLISUUDEN LAAJENTAMINEN

Kotimaiset yhteisöt ovat Suomessa yleisesti verovelvollisia ja ulkomaiset rajoitetusti verovelvollisia. Suomalaiset yhteisöt maksavat Suomeen veroa sekä Suomesta että ulkomailta saamastaan tulosta, kun taas ulkomaiset yhteisöt maksavat Suomeen veroa vain Suomesta saamastaan tulosta ja kiinteän toimipaikan tulosta.⁸⁵ Verotuskäytän-

⁸⁵ Verohallinto, Yleinen ja rajoitettu verovelvollisuus, [https://www.vero.fi/fi-FI/Syventavat_veroohjeet/Henkilöasiakkaan_tuloverotus/Verovelvollisuus/Yleinen_ja_rajoitettu_verovelvollisuus\(25545\)](https://www.vero.fi/fi-FI/Syventavat_veroohjeet/Henkilöasiakkaan_tuloverotus/Verovelvollisuus/Yleinen_ja_rajoitettu_verovelvollisuus(25545)) (22.12.2016)

nön mukaan yhteisö on suomalainen ja siten yleisesti verovelvollinen, kun se on rekisteröity Suomessa tai perustettu Suomen lainsäädännön mukaan⁸⁶. Muissa valtioissa yrityksen kotipaikka voi kuitenkin määräytyä yrityksen tosiasiallisen johtopaikan mukaan⁸⁷.

Yrityksen verotuksellisen kotivaltion erilainen määräytyminen eri valtioissa saattaa aiheuttaa nollaverotustilanteita, koska välttämättä mikään valtio ei pidä itseään yrityksen kotivaltiona⁸⁸. Näin voi käydä, jos yhtiö perustetaan valtioon, jossa kotivaltio ratkaistaan johtopaikan perusteella, mutta yhtiön ylin johto työskentelee vakituisesti Suomessa⁸⁹. Suomessa yleisesti verovelvollinen voi välttää verot Suomessa esimerkiksi perustamalla yhtiön Viroon ja siirtämällä tuloja virolaisyhtiön nimiin⁹⁰. Rajoitetusti verovelvollisilla ei ole yhtä korkeita raportointivelvoitteita kuin suomalaisyhtiöillä, mistä syystä myös verovalvonta ulkomaisten yhtiöiden kohdalla on hankalampaa kuin kotimaisten. Tämä helpottaa ulkomaisien yhtiöiden käyttöä verovilpissä.

Erot yhteisöjen verotuksellisen asuinvaltion kansallisissa määritelmässä voivat johtaa myös siihen, että yrityksellä katsotaan olevan verotuksellinen asuinvaltio kahdessa valtiossa. Mahdolliset kaksoisasujatilanteet ratkaistaan kaksinkertaisen verotuksen poistamiseksi solmituissa verosopimuksissa

⁸⁶ Ibid.

⁸⁷ Tosiasiallinen johtopaikka on verosopimustermi, jolla tarkoitetaan paikkaa, jossa on ylin johto ja jossa tehdään koko yrityksen liiketoiminnan kannalta välttämättömät kaupalliset päätökset. OECD, 2014, Commentaries on the Articles of the Model Tax Convention, s. 88–89, saatavilla osoitteessa: <http://www.oecd.org/berlin/publikationen/43324465.pdf>

⁸⁸ Kansainvälisen verotuksen terminologiassa käytetään termiä verotuksellinen asuinvaltio (englanniksi *tax residency*) sekä luonnollisten henkilöiden että oikeushenkilöidenkin osalta. Tässä raportissa on kuitenkin omaksuttu yhteisöjen kohdalla kansantajuisempi termi kotivaltio (oikeushenkilö ei "asu").

⁸⁹ Mahdollista on, että suomalainen yhteisö on samanaikaisesti yleisesti verovelvollinen sekä Suomessa että jossain toisessa valtiossa. Tällöin verovelvollisen asuinvaltio ratkaistaan valtioiden välisen verosopimuksen perusteella.

⁹⁰ Tuloa voidaan erottaa Suomessa, jos yritykselle muodostuu Suomeen kiinteä toimipaikka. Sellainen voi syntyä kuitenkin vain liiketulosta, joten korko- ja rojalimaksuja ja muuta passiivisuonteista pääomatuloa saava holdingyhtiö ei sellaista muodosta. Virossa toimii noin 30 000 yhtiötä, joiden vastuuhenkilöillä on kytkentöjä Suomeen. Verohallinto, 2014, Suomalaisen yrityskytkenä Viroon, https://www.vero.fi/download/Asiantuntijakirjoitus_2_2014/%7B0343641C-C2D1-4526-9E32-54FA8C8AA765%7D/9177 (viitattu 28.12.2016)

yleensä siten, että verosopimuksessa tarkoitettuna asuinvaltiona pidetään valtiota, jossa tosiasiallinen johtopaikka on.⁹¹

SUOSITUS

- **Määritetään yhteisö Suomessa yleisesti verovelvolliseksi myös tilanteissa, joissa yhteisön tosiasiallinen johtopaikka on Suomessa⁹².** Säädetään yleisen verovelvollisuuden täsmäntävä lainsäädännön säännös, jonka perusteella yhteisöllä on verotuksellinen asuinvaltio Suomessa, jos yhteisön kotipaikaksi on rekisteröity Suomi, se on perustettu Suomen lainsäädännön mukaan tai sen tosiasiallinen johtopaikka on Suomessa. Säännös soveltuisi nykyistä paremmin yhteisön verotuksellisen asuinvaltion erilaisesta luonnehdinnasta johtuvien kansainvälisten nollaverotus- ja kaksoisasujatilanteiden ratkaisemiseen ja vastaisi kansainvälistä käytäntöä. Yleisen verovelvollisuuden laajentaminen lisäisi myös Suomen verotuloja ja tehostaisi verovalvontaa.

2.9 KIINTEÄN TOIMIPAIKAN JA SEN VEROTETTAVAN TULON TARKEMPI MÄÄRITTÄMINEN

Ulkomaisen yrityksen liiketuloa Suomessa voidaan verottaa myös kiinteän toimipaikan tulona siltä osin, kuin tulojen voidaan katsoa liittyvän kiinteään toimipaikkaan⁹³. Kiinteällä toimipaikalla tarkoitetaan liikepaikkaa, josta yrityksen toimintaa harjoitetaan kokonaan tai osittain. Kiinteän toimipaikan voi

muodostaa esimerkiksi ulkomaisen yhtiön Suomessa sijaitseva johtopaikka, sivuliike tai rakennustyömaa⁹⁴.

Suomessa toimivat ulkomaiset yritykset voivat pyrkiä välttämään kiinteän toimipaikan muodostumista ja yhteisöveroja esimerkiksi erilaisilla komissiojärjestelyillä tai pilkkomalla hankkeita pienempiin osiin, jolloin kiinteä toimipaikka ei muodostu. OECD:n BEPS-suosituksissa on kehitetty kiinteän toimipaikan määritelmää ja ohjeistuksia sääntelyn kiertämisen estämiseksi tällaisissa tapauksissa. Suomen lainsäädännössä kiinteän toimipaikan määritelmä on suhteellisen laaja.⁹⁵

Suurempi ongelma Suomessa on kuitenkin vaikeus määrittää täsmällisesti, mikä osa ulkomaisen yhtiön tuloista ja menoista kuuluu Suomessa olevalle kiinteälle toimipaikalle. Tämän vuoksi kiinteitä toimipaikkoja on käytetty Suomessa verosuunnitteluun⁹⁶. Suomen laista puuttuvat täsmälliset kriteerit tulojen ja menojen kohdentamiseksi kiinteälle toimipaikalle. Verotuskäytännössä sovelletaan OECD:n kohdentamisohjeistukseen perustuvaa menettelytapaa⁹⁷, mutta ohjeistus on tulkinnanvarainen. Se voi esimerkiksi antaa verovelvollisille mahdollisuuden kohdentaa kiinteälle toimipaikalle sille kuulumattomia tappioita. Esimerkiksi tappiollisten rakennushankkeiden tappiot eivät kuulu kiinteälle toimipaikalle, jos tappioon johtaneet päätökset

91 Valtiovarainministeriö, 2013, Elinkeinoverotuksen asiantuntijaryhmän muistio. Valtiovarainministeriön julkaisu 16/2013, s. 75, <http://vm.fi/dms-portlet/document/0/311935> (viitattu 28.12.2016)

92 Tätä on ehdottanut valtiovarainministeriön elinkeinoverotuksen asiantuntijatyöryhmä vuonna 2013.

93 Tuloverolain (TVL) 9 §:n perusteella ulkomainen yrityksen tulee maksaa veroa Suomessa sijaitsevan elinkeinotoimintaa harjoittavan kiinteälle toimipaikalle kuuluvasta tulosta riippumatta siitä, missä tulo on kertynyt. Kiinteän toimipaikan tulo määritellään markkinaehtoperiaatteen mukaisesti. Kiinteälle toimipaikalle kohdistetaan se osuus yhteisön tuotoista ja kuluista, jonka itsenäinen ja erillinen yhteisö tuottaisi harjoittamalla vastaavaa toimintaa vastaavissa olosuhteissa. Verohallinto, Ulkomaisen yhteisön tuloverotus Suomessa – Liiketulo ja muut ulkomaisen yhteisön Suomesta saamat tulot, [http://www.vero.fi/fi-FI/Syventavat_vero-ohjeet/Verohallinnon_ohjeet/Ulkomaisen_yhteison_tuloverotus_Suomessa\(31605\)#Kiinteä_toimipaikka_tuloverotuksessa1](http://www.vero.fi/fi-FI/Syventavat_vero-ohjeet/Verohallinnon_ohjeet/Ulkomaisen_yhteison_tuloverotus_Suomessa(31605)#Kiinteä_toimipaikka_tuloverotuksessa1) (viitattu 29.12.2016)

94 Kiinteän toimipaikan muodostaa esimerkiksi yrityksen johtopaikka, sivuliike, toimisto, tehdas, työpaja, kaivos, öljy- tai kaasulähde, louhos tai muu luonnonvarojen otto- tai rakennus- ja asennustoiminta, jos se kestää yli 6, 12 tai 18 kk (aikaraja vaihtelee eri maiden verosopimuksissa) tai epäitsenäinen edustaja.

95 Suomessa kiinteän toimipaikan määritelmä tuloverolain 13 a §:ssä. Suomen verosopimuksissa määritelmä on yleensä hiukan suppeampi. OECD, 2015, Preventing the Artificial Avoidance of Permanent Establishment Status, BEPS Action 7: 2015 Final Report, <http://www.oecd-ilibrary.org/docserver/download/2315341e.pdf?expires=1484655531&id=id&accname=guest&checksum=786DF60A5C9E14BF662FB854F941F3F6> (viitattu 17.1.2017); OECD, 2015, Developing a Multilateral Instrument to Modify Bilateral Tax Treaties, Action 15 – 2015 Final Report, <http://www.oecd.org/tax/developing-a-multilateral-instrument-to-modify-bilateral-tax-treaties-action-15-2015-final-report-9789264241688-en.htm> (viitattu 20.2.2017)

96 YLE, 19.5.2016, KHO:n ratkaisut suitsivat kansainvälisten yritysten aggressiivista verosuunnittelua Suomessa – jopa satoja miljoonia menetetty, <http://yle.fi/uutiset/3-8893243> (viitattu 27.2.2017)

97 OECD, 2010, Report on the Attribution of Profits to Permanent Establishments, saatavilla osoitteessa: <https://www.oecd.org/ctp/transfer-pricing/45689524.pdf>

on tehty ulkomailla esimerkiksi sopimusta neuvoteltaessa. Epäselvien ohjeistusten vuoksi viranomaisten on kuitenkin vaikea puuttua tällaisiin tilanteisiin.⁹⁸

SUOSITUS

- **Täsmennetään laissa kiinteän toimipaikan tulon määrittämistäpää OECD:n tulon kohdentamista koskevan ohjeistuksen mukaisesti.** Laissa tulee säätää selkeästi siitä, miten kiinteälle toimipaikalle kohdennetaan tuloa ja menoja eri tilanteissa. Tällä varmistetaan, ettei Suomeen kohdenneta vähennyskelpoisia menoja keinotekoisesti ja Suomeen kuuluvat tulot verotetaan täällä.

2.10 MAAKOHTAINEN VERORAPORTOINTI

Yritykset, jotka haluavat piilottaa verojärjestelyjään, voivat sijoittua sellaisiin valtioihin tai oikeudenkäyttöalueisiin, joissa tilinpäätös-, omistaja- ja muut yritystiedot ovat luotamuksellisia tai niitä ei kerätä kattavasti⁹⁹. Monikansallisen yrityksen veronmaksua ei voida arvioida kokonaisvaltaisesti, kun tietoa ei ole saatavilla siitä, miten yrityksen toiminnot, voitot ja maksetut verot jakaantuvat konserniyhtiöiden ja niiden toimintamaiden välillä. Tiedonpuute voi estää verottajaa puuttumasta aggressiiviseen verosuunnitteluun veronkiertosäännösten perusteella. Ensisijaisesti ongelmana on kuitenkin se, että läpinäkyvä kymättömyys estää myös mediaa, tutkijoita ja laajempaa yleisöä arvioimasta yritysten aggressiivisen verosuunnittelun muotoja ja vaikutuksia, jotta ilmiöön voitaisiin puuttua tehokkailla lakimuutoksilla.

Suomessa suurin osa yrityksistä¹⁰⁰ on velvollisia ilmoittautumaan Patentti- ja rekisterihallituksen (PRH) hallinnoimaan kaupparekisteriin,

josta jokaisella on mahdollisuus saada sähköisen palvelun kautta mm. yritysten tilinpäätökset nimellistä maksua vastaan¹⁰¹. Suomalaisen konsernien tulee raportoida konsernitalinpäätöksessä tilinpäätöstiedot suomalaisen emoyhtiön osalta ja koko konsernin osalta yhteenlaskettuna.

Vuonna 2014 valtio velvoitti enemmistöomisteiset yhtiönsä raportoimaan lisäksi joitakin taloustietoja maakohtaisesti¹⁰². Omistajaohjaus antoi kuitenkin valtionyhtiöille mahdollisuuden rajata tietoja vain yritysten itse olennaisina pitämiinsä tietoihin, mistä syystä maakohtaisia tietoja ei annettu kattavasti kaikista toimintamaista¹⁰³. Suomessa on keskusteltu sosiaali- ja terveysalan yritysten maakohtaisten verotietojen julkisesta raportointivelvoitteesta sosiaali- ja terveyshuollon uudistuksen yhteydessä¹⁰⁴, mutta 21.12.2016 päättyyn lakiluonnokseen tällaista velvoitetta ei kuitenkaan ollut selkeästi kirjattu¹⁰⁵. Tautalla ovat julkisuudessa esillä olleet tapaukset joidenkin sote-yritysten aggressiivisesta

101 Palvelumaksuilla katetaan 95 prosenttia PRH:n menoista. Patentti- ja rekisterihallitus, Kaupparekisterin tietopalvelut, <https://www.prh.fi/fi/kaupparekisteri/tietopalvelut.html> (viitattu 30.11.2016)

102 Valtioneuvosto, 2014, Hallituksen kansainvälisen veronkierron vastainen toimintaohjelma, 12.3.2014, <http://vm.fi/documents/10623/1326184/Hallituksen+kansainval%20kierron+vastainen+toimintaohjelma+12032014+ilmoitus+eduskunnalle/d0a1dadd-3753-4aab-b003-8da707c87613> (viitattu 22.2.2017)

103 Finnwatch, 2015, Valtioenemmistöisten yhtiöiden veroraportit, Maakohtaisia tietoja ei edelleenkaan avata, saatavilla osoitteessa: <http://www.Finnwatch.org/images/pdf/Valtionyhtioidenveroraportit.pdf>

104 Helsingin sanomat, 16.1.2017, Sote-uudistuksen pääarkkitehti Tuomas Pöysti ei arvannut, mihin joutuisi: "Yöunet ovat jääneet vähiin", <http://www.hs.fi/politiikka/art-2000005046582.html> (22.2.2017)

105 Lakiluonnoksen 39 §:ssä säädetään palvelun tuottajan velvollisuudesta tilinpäätös- ja verotustietojen antamiseen, joihin lukeutuisivat myös verotuspaikka ja verotettavaa tulosta koskevat yhteenvetotiedot. Laki asiakkaan valinnanvapaudesta sosiaali- ja terveydenhuollossa, keskeneräinen luonnos 21.12.2016, saatavilla osoitteessa: <http://alueuudistus.fi/documents/1477425/3719803/01+Valinnanvapauslakiluonnos+21.12.2016.pdf>. Maakohtaista raportointivaatimusta on esitetty myös osaksi julkisia hankintoja, mutta siitä ei säädetty julkisia hankintoja koskevasa laissa, joka astui voimaan vuoden 2017 alussa. Laki julkisista hankinnoista ja käyttöoikeussopimuksesta (1397/2016). Ks. Finnwatchin lausunto: Finnwatch, 2016, Finnwatch ry:n lisälausunto hallituksen esityksestä HE 108/2016 vp, saatavilla osoitteessa: <https://www.Finnwatch.org/images/Finnwatchin-lislausunto-talousvaliokunnalle-hankintalakiuudistuksesta-14.10.2016.pdf>.

98 Finér L., 2015, Liiketulon kohdentaminen kiinteille toimipaikoille, osa I (referee-artikkeli), Verotus 3/2015, s. 279

99 Vero-oikeudenmukaisuuden puolesta kampanjoiva verkosto Tax Justice Network julkaisee rahoitussalaisuusindeksiä, jossa listataan valtioita ja alueita niiden rahoitussalaisuutta tukevien rakenteiden perusteella. Tax Justice Network, Financial Secrecy Index – 2015 Results, <http://www.financialsecrecyindex.com/introduction/fsi-2015-results> (viitattu 8.1.2016)

100 Osakeyhtiöt, avoimet yhtiöt, osuuskunnat

verosuunnittelusta¹⁰⁶. EU:ssa vain suurimmat luottolaitokset ja sijoituspalveluyritykset¹⁰⁷ sekä kaivannais- ja metsänhakkuualan yritykset ovat velvollisia antamaan julkiset maakohtaiset raportit¹⁰⁸.

EU:n komissio ehdotti huhtikuussa 2016 lainsäädäntöä, joka velvoittaisi liikevaihdoltaan yli 750 miljoonan euron yritykset myös julkiseen maakohtaiseen raportointiin. Raportointivaatimus ei olisi yrityspohjan suhteen riittävän kattava, sillä OECD:n arvion mukaan näin korkea liikevaihtoon perustuva soveltamiskynnys tarkoittaisi ainoastaan noin 10 prosenttia monikansallisista yrityksistä. Suomessa raportointivelvoite koskisi vain 50–60 yritystä¹⁰⁹. Ehdotuksen mukaan tiedot tulisi eritellä vain EU-maiden ja erikseen määriteltävien hyvän hallintotavan vastaisten alueiden (veroparatiisien) osalta¹¹⁰. Veroparatiisien listaaminen on kuitenkin osoittautunut poliittisesti vaikeaksi. Vaikka tietojen avaaminen EU:n omien veroparatiisien osalta olisikin edistysaskel, EU:n ulkopuolisten maiden poisjäämisen vuoksi raportointi olisi täysin riittämätön eikä täyttäisi tehtävänsä. Neuvottelut direktiivin sisällystään ovat tätä selvitystä kirjoitettaessa vielä kesken.

Toistaiseksi yritysten tulee tehdä selkoa maakohtaisista talousluvuistaan ainoastaan veroviranomaisille. Verotusmenettelylain (VML 14 e §) muutoksilla toimeenpantiin OECD:n

siirtohinnoitteludokumentointia koskevaan BEPS-suositukseen perustuvat vähimmäisvaatimukset¹¹¹. Sääntely tuli voimaan vuoden 2017 alussa. Tämäkin raportointivelvoite koskee vain liikevaihdoltaan yli 750 miljoonan euron monikansallisia konserneja. Raportoivat tiedot ovat suppeat: yhtiöiden tulee kertoa maakohtaisesti tulot, tulos ennen veroja, maksetut ja kertyneet tuloverot sekä lähdeverot, oman pääoman kirjanpidollinen arvo, kertyneet voittovarot, työntekijöiden lukumäärä ja muu aineellinen omaisuus kuin käteinen tai muut rahavarat. Lisäksi on annettava mm. tiedot konserniin tai yritykseen kuuluvista osapuolista ja niiden toiminnan luonteesta. Raportoitavista tiedoista puuttuu esimerkiksi liikevoitto¹¹², joka mahdollistaisi verosuunnittelun laillisuuden arvioimisen ja valvomisen aiempaa paremmin¹¹³. Pelkästä liikevaihdosta ja tilikauden tuloksesta ei saa kuvaa esimerkiksi rahoitusjärjestelyihin perustuvista verojärjestelyistä. Komission ehdotus julkisesta maakohtaisesta veroraportoinnista ei laajentaisi tietosisältöä¹¹⁴.

- 106 Finnwatch, 2013, Ei tietoja, ei tuloja? Outotex, Attendo ja vastuullinen veronmaksu, saatavilla osoitteessa: http://www.finnwatch.org/images/pdf/ei_tietoja_finnwatch.pdf; Keski-suomalainen, 2011, Veronmaksuhalu loppahti, Keski-suomalainen 17.11.2011; Yle, 13.4.2015, Terveystalon korkoja sittenkin Luxemburgiin, <http://yle.fi/aihe/artikkeli/2015/04/13/terveystalon-korkoja-sittenkin-luxemburgiin> (viitattu 22.2.2017)
- 107 Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivi 2013/36/EU (CRD IV eli vakavaraisuusdirektiivin) 89 artikla. Direktiivin velvoitteista säädetään luottolaitostoiminnasta annetussa laissa (610/2014).
- 108 Luonnonvara-alalla myös yritykset raportoivat myös hankekohtaisia tietoja. Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivi 2013/34/EU
- 109 Automaattisessa verotietojenvaihdossa noudetaan samoja kynnysarvoja ja siitä säädetään verotusmenettelylaissa. Ks. Eduskunta 2016, Hallituksen esitys 142/2016, <http://www.finlex.fi/fi/esitykset/he/2016/20160142> (viitattu 28.2.2016)
- 110 Euroopan komissio, 2016, Ehdotus direktiivin 2013/34/EU muuttamisesta siltä osin kuin on kyse tiettyjen yritysten ja sivuliikkeiden tuloverotietojen ilmoittamisesta, <http://eur-lex.europa.eu/legal-content/FI/TXT/PDF/?uri=CELEX:52016PC0198&from=EN> (viitattu 22.12.2016)

- 111 Ibid. OECD, 2015, Transfer Pricing Documentation and Country-by-Country Reporting, Action 13 – 2015 Final report, <http://www.oecd.org/tax/transfer-pricing-documentation-and-country-by-country-reporting-action-13-2015-final-report-9789264241480-en.htm> (viitattu 20.2.2017)
- 112 Liikevoitto on kirjanpidollinen termi, jolla tarkoitetaan tuloslaskelman erää, joka saadaan vähentämällä liikevaihdosta muuttuvat kulut ja kiinteät kulut sekä poistot. Liikevoitto on liiketoiminnan tulos ennen korkoja, veroja, voitonjakoa ja tilinpäätössiirtoja.
- 113 Ongelma on myös tehottomat sanktiot. Raportoinnin laiminlyönnistä seuraa enimmillään vain 25 000 euron suuruinen veronkorotus. Sanktio ei ole vaikuttava, kun kohteena ovat 750 miljoonan liikevaihdolla toimivat monikansalliset yritykset. Lisäksi verovalvonnan tehokkuutta syö se, että maakohtaisen selvityksen saa toimittaa vasta 12 kuukauden kuluttua tilikauden viimeisestä päivästä, vaikka Suomessa verotus päättyy jo 10 kuukautta verovuoden päättymisen jälkeen.
- 114 Komission ehdotuksen mukaan yritysten olisi raportoitava jäsenvaltioittain toiminnan luonne, työntekijöiden määrä, nettoliikevaihto (lähipiiri mukaan lukien), voitto ennen veroja, kertyneet ja maksetut tuloverot sekä kertyneiden tulojen määrä. Euroopan komissio, 2016, Ehdotus direktiivin 2013/34/EU muuttamisesta siltä osin kuin on kyse tiettyjen yritysten ja sivuliikkeiden tuloverotietojen ilmoittamisesta, <http://eur-lex.europa.eu/legal-content/FI/TXT/PDF/?uri=CELEX:52016PC0198&from=EN> (viitattu 22.12.2016)

SUOSITUKSET

- **Suomen pitkän aikavälin tavoitteena tulee olla kaikkien suurten kansainvälisten konsernien saattaminen julkisen maakohtaisen veroraportoinnin piiriin.** Raportointivelvollisuuden tulee koskea emoyhtiötä, tai jos yritys on ulkomainen, sen Suomessa toimivaa konserniyhtiötä. Suureksi konserniksi tulee määrittää kirjanpitolain ja tilinpäätösdirektiivin mukainen suurkonserni, jolla ylittyy vähintään kaksi seuraavista kolmesta raja-arvosta: a) taseen loppusumma on 20 miljoonaa euroa; b) liikevaihto on 40 miljoonaa euroa; c) työntekijöitä tilivuoden aikana on keskimäärin 250¹¹⁵. Näin raportointivelvoite kattaisi riittävällä tavalla ne Suomessa toimivat monikansalliset konserniyhtiöt, joilla on resurssit ja kannustimet voitonsiirtoon perustuvaan aggressiiviseen verosuunnitteluun. Tekemällä näiden yhtiöiden aggressiivinen verosuunnittelu näkyväksi, siihen voidaan puuttua tehokkaammin lakimuutoksilla.
- **Raportointi voitaisiin toteuttaa vaiheittain siten, että ensin velvoite säädettäisiin koskemaan vain sosiaali- ja terveystalouden yrityksiä sote-uudistuksen yhteydessä. Lisäksi valtioenemmistöiset yhtiöt tulee välittömästi velvoittaa maakohtaiseen veroraportointiin ilman poikkeuksia ja harkinnanvara.** Näin voitaisiin seurata yksityistämisen vaikutuksia verotuottoihin ja painostaa sote-yrityksiä vastuulliseen veronmaksuun. Vain tällä tavoin Suomi toimisi veroavoumuudessa todellisena edelläkävijänä.
- **Raportointivelvoitteen piiriin tulevien yritysten tulee raportoida maittain kaikki yrityksen taloudellista toimintaa kuvaavat keskeiset tunnusluvut, jotka ovat tarpeen yrityksen veronmaksun vastuullisuuden arvioimiseksi.** Tällaisia tietoja ovat OECD:n BEPS-suosituksen mukaisen maakohtaisen raportointimalliin sisältyvien tietojen lisäksi ainakin henkilöstökulut ja liikevoitto. Myös esimerkiksi tiedot aineettomien oikeuksien korvauksista ja lainakoroista olisivat tarpeellisia, sillä näiden rahansiirtojen avulla yritykset toteuttavat yleisimmin rajat ylittävää voitonsiirtoa. Raportoitavia tietoja

voidaan myöhemmin laajentaa asteittain. Raportointi ei lisää merkityksellisesti hallinnollista taakkaa, sillä yhtiöillä on edellytetyt tiedot kirjanpidossaan valmiina. Kyseisiä tietoja ei voi katsoa liikesalaisuuksiksi, sillä tilinpäätöstietojen julkisuus koskee tällä hetkellä myös monikansallisia yhtiöitä niissä liiketoimintamaissa, joissa julkisuudesta on säädetty, eikä näitä samoja tietoja pidetä liikesalaisuuksina.

- **Vaihtoehtoisesti tai lisäksi yritys voidaan velvoittaa julkistamaan kaikkien konserniyhtiöiden ja niiden kiinteiden toimipaikkojen erillistilinpäätökset maittain.** Tällöin julkistettaisiin tilinpäätökset myös maista, joissa niitä ei ole säädetty julkisiksi.
- **Lisäksi monikansallisten konsernien tulee raportoida kaikkien konserniyhtiöidensä nimet, niiden toiminnan luonne, verotukselliset asuinvaltiot ja sijainti, mikäli sijainti on eri kuin verotuksellinen asuinvaltio.** Näin saadaan alustava kuva siitä, minkä tyyppistä toimintaa yrityksellä on esimerkiksi veroparatiiseissa, ja asioita voidaan tarvittaessa selvittää tarkemmin konserniyhtiökohtaisesti.
- **Suomen tulee edistää vastaavan julkisen maakohtaisen raportointivelvoitteen toteutumista EU:ssa.**

115 Kirjanpitolain (1336/1997) 6 a §:n 1 momentin 2 kohta ja tilinpäätösdirektiivin (2013/34/EU) 3 artikla 7 kohta

3. Uudistukset Suomen verosopimuksiin

3.1 SOPIMUSTEN VÄÄRINKÄYTÖN ESTÄMINEN JA LIITTYMINEN MONENKESKISEEN YLEISSOPIMUKSEEN

Suomen verosäännöt kansainvälisissä tilanteissa perustuvat Suomen kansallisen verolainsäädännön ja EU-vero-oikeuden lisäksi Suomen kahdenvälisesti neuvottelemiin verosopimuksiin, joita Suomella oli vuoden 2017 alussa voimassa yhteensä 77¹¹⁶. Verosopimuksilla estetään kaksinkertaista verotusta eli tilannetta, jossa samaa verovelvollista verotetaan samasta tulosta kahteen tai useampaan kertaan eri valtiossa. Verosopimukset voivat ainoastaan rajoittaa kansalliseen lainsäädäntöön perustuvaa verotusoikeutta, mutta eivät laajentaa sitä.

Kuten luvussa 2.2 todettiin, sopimusvaltioiden ulkopuoliset verovelvolliset pyrkivät hyötymään perusteettomasti verosopimuksen tarjoamista eduista (kuten pääomatulojen lähdeverovapauksista), jotka sopimusvaltiot ovat tarkoittaneet vain niiden omille asukkaille¹¹⁷. Yritys voi esimerkiksi kierrättää investoinnit ja niistä saatavat tulot jonkin poikkeuksellisen edullisen verosopimuksen tarjoavan valtion kautta perustamalla sinne holdingyhtiön (nk. läpikulkuyhtiö¹¹⁸). Läpikulkuyhtiö on vain välikäsi, ja tulon todellisen omistajan tai edunsaajan¹¹⁹ verotuksellinen kotivaltio on verosopimuksen ulkopuolisessa valtiossa. Tämän nk. sopimusshoppailun¹²⁰ lisäksi verovelvollinen voi pyrkiä kiertämään sopimusvaltion sisäiseen lainsäädäntöön perustuvia veroja väärinkäyttämällä verosopimusmääräyksiä. Verosopimukset voivat esimerkiksi estää kansallisen veron kiertämiseksi säädetyn normin soveltamisen.

116 Vain pohjoismaiden välillä on voimassa monenkeskinen verosopimus. Verohallinto, Voimassaolevat verosopimukset 1.1.2017, http://www.vero.fi/fi-FI/Syventavat_veroohjeet/Kansainvaliset_tilanteet/Voimassa_olevat_verosopimukset (viitattu 20.2.2017)

117 Englanniksi *resident*. Eli yhteisöllä tulee olla verotuksellinen asuinvaltio jommassa kummassa sopimusvaltiossa.

118 Englanniksi *conduit company*

119 Englanniksi *beneficial owner*

120 Englanniksi *treaty shopping*

Sopimusten väärinkäytön estämiseksi valtiot ovat kehittäneet erityisiä sopimusmääräyksiä. Finnwatchin vuonna 2014 julkaistun selvityksen perusteella Suomen kahdenväliset verosopimukset eivät kuitenkaan suurelta osin sisällä keskeisiä sopimusten väärinkäyttöä estäviä määräyksiä, joita sisällytettiin ensimmäisen kerran jo OECD:n vuonna 1992 ja 2003 päivitettyjen malliverosopimusten kommentaareihin¹²¹. Väärinkäyttöä estäviä sopimusmääräyksiä on kehitelty edelleen OECD:n BEPS-hankkeessa ja nyt niitä on tarkoitus siirtää malliverosopimuksen kommentaareista suoraan artikloihin (OECD:n toimenpidesuositus 6 ja 7)¹²².

Osana OECD:n BEPS-hanketta yli 100 valtiota ja oikeudenkäyttöaluetta Suomi mukaan lukien pääsivät marraskuussa 2016 yksimielisyyteen monenkeskisestä yleissopimuksesta (*Multilateral Instrument to Modify Bilateral Tax Treaties*)¹²³, johon tehtävillä uudistuksilla siihen liittyneet valtiot voivat uudistaa yhdellä kertaa olemassaolevia verosopimuksiaan ilman kahdenvälisiä neuvotteluita (BEPS-toimenpidesuositus 15)¹²⁴. Yleissopimus sisältää sopimusten väärinkäyttöä ja

121 Finnwatch, 2014, Rikkinäinen veropalapeli, Oikeudenmukaisuuden toteutuminen Suomen solmimissa verosopimuksissa, saatavilla osoitteessa: <https://www.Finnwatch.org/images/pdf/verosopimukset5.pdf>

122 OECD, 2015, Preventing the Granting of Treaty Benefits in Inappropriate Circumstances, Action 6 - 2015 Final Report, <http://www.oecd.org/tax/preventing-the-granting-of-treaty-benefits-in-inappropriate-circumstances-action-6-2015-final-report-9789264241695-en.htm> (viitattu 21.2.2017)

123 OECD, 2016, Multilateral Convention to Implement Tax Treaty Related Measures to Prevent Base Erosion and Profit Shifting, saatavilla osoitteessa: <http://www.oecd.org/tax/treaties/multilateral-convention-to-implement-tax-treaty-related-measures-to-prevent-BEPS.pdf>

124 OECD, Multilateral Convention to Implement Tax Treaty Related Measures to Prevent BEPS, <http://www.oecd.org/tax/treaties/multilateral-convention-to-implement-tax-treaty-related-measures-to-prevent-beps.htm> (viitattu 21.2.2017)

nollaverotustilanteita estävät säännöt¹²⁵. Osa yleissopimuksen määräyksistä on minimistandardeja, jotka kaikkien BEPS-työhön sitoutuneiden valtioiden odotetaan hyväksyvän. Näihin lukeutuu mm. yleinen väärinkäytöksiä estävä määräys (*general anti-abuse rule, GAAR-määräys, 7 artiklan 1 kappale*), johon valtio voi halutessaan liittää esimerkiksi yksinkertaistetun etuuksien saamista rajoittavan määräyksen (*limitation on benefits, LOB-määräys, 7 artiklan 8–13 kappaleet*). Osa määräyksistä on puolestaan suosituksia, joiden hyväksyminen on valinnaista. Valtio voi jättää valinnaisen määräyksen valitsematta tekemällä varauman, jolloin määräystä ei sovelleta varauman tehneen sopimusvaltion verosopimuksissa.

Monenkeskinen sopimus ei ole vielä voimassa. Yleissopimuksen ensimmäinen allekirjoitustilaisuus järjestetään kesäkuun 2017 alussa, ja Suomen on tuolloin tarkoitus allekirjoittaa sopimus. Valtiovarainministeriön 13.1.2017 päivätyn muistion mukaan Suomi olisi käyttämässä varaumamahdollisuutta mahdollisimman laajasti eli minimistandardien lisäksi muita yleissopimuksen tarjoamia muutoksia ei otettaisi verosopimukseen, mitä on perusteltu mm. yleissopimuksen kunnianhimoisella aikataululla ja tarpeella selvittää yleissopimuksen yhteensopivuutta olemassa olevien verosopimustan kanssa¹²⁶.

125 Yleissopimuksella on mahdollista muuttaa muun muassa voimassa olevien verosopimusten määräyksiä, jotka liittyvät verotuksellisiin hybridi-instrumentteihin, verosopimusten säännöksiin yhteisöjen kaksoisasujatilanteista, kaksinkertaisen verotuksen poistamismenelmiin, sopimusten väärinkäytösten estämiseen, osinkoverotukseen, myyntivoittojen verotukseen, liiketulon verotusoikeuden luovan kiinteän toimipaikan syntymiseen, keskinäiseen sopimusmenettelyyn ja välimiesmenettelyyn.

126 VM:n muistion mukaan hankaluuksia aiheuttaa yleissopimuksen kirjoitustapa ja Suomen verosopimusverkoston eri-ikäisyys. Koska yleissopimuksen on sovelluttava kaikkien siihen liittyvien valtioiden tarpeisiin, siinä ei ole voitu verosopimuskohtaisesti yksilöidä, mikä artikla tai kappale korvataan, vaan asia jää niin sanottujen yhteensovituslausekkeiden ja ilmoitusten varaan. Yleissopimuksen allekirjoittaminen ja hyväksyminen merkitsee sitä, että verovelvollisten on verosopimuksen rinnalla luettava yleissopimusta ja tunnistettava mitkä verosopimuksen määräykset muuttuvat yleissopimuksen johdosta. Varaumat voi perua tai niitä voi supistaa eli yleissopimus mahdollistaa määräysten myöhemmänkin käyttöönoton. Valtiovarainministeriö, 2017, Muistio, Monenkeskinen yleissopimus ja Suomen valinnat, saatavilla osoitteessa: http://www.hare.vn.fi/Uploads/30007/404921/LAUSUNTOPYYNTO_20170116070000_404921.PDF

SUOSITUKSET

- **Suomen tulee liittyä OECD:n monenkeskiseen verosopimukseen ilman varaumia ja vaikuttaa siihen, että myös mahdollisimman moni muu maa toimii näin.** Monenkeskisellä sopimisella vältytään kalliilta ja aikaa vieviltä kahdenvälisiltä sopimusneuvotteluilta. Mitä useampi valtio sitoutuu monenkeskiseen yleissopimukseen ilman varaumia, sitä yhdenmukaisemmin kansainvälisiä verosääntöjä voitaisiin soveltaa ja torjua veropohjia rapauttavaa voitonsiirtoa. Pelkillä minimistandardeilla ei voida toteuttaa BEPS-hankkeen perimmäisiä tavoitteita. Mikäli varaumia kuitenkin tehdään, varauma on pystyttävä perustelemaan juridisesti kestävin perustein yksilöitävissä olevien Suomen voimassa olevien verosopimusten kannalta. Varaumista tulee luopua välittömästi, kun niiden perusteena olevat mahdolliset juridiset esteet on saatu poistettua tai asia muutoin selvitettyä. Monenkeskinen sopimus on nimenomaisesti laadittu sillä tavoin, että se soveltuu kaikkien valtioiden tarpeisiin ja voitaisiin soveltaa ilman kahdenvälisiä neuvotteluita.
- **Suomen tulee ottaa yleissopimuksella verosopimuksiinsa yleisen väärinkäytöksiä estävän GAAR-määräyksen lisäksi yksinkertaistettu etuuksien saamista rajoittava LOB-määräys.** LOB-määräyksen perusteella sopimusetujen ulkopuolelle rajataan yhtiöt, jotka ovat sopimusvaltioiden ulkopuolella asuvien henkilöiden hallinnassa. Yksityiskohtaisena säännöksenä sitä voidaan soveltaa kaavamaisemmin ja ennustettavammin ja näin se täydentää yleislausekkeenomaista, joustavaa GAAR-säännöstä.
- **Monenkeskisen yleissopimuksen tai sen tiettyjen määräysten ulkopuolelle jättyvien valtioiden kanssa Suomen tulee neuvotella uudistuksista kahdenvälisesti.** Tätä varten Suomessa tulee laatia lista kahdenvälisistä verosopimuksista, johon päivitetään kunkin verosopimuksen puutteet keskeisten väärinkäyttöä estävien sopimusmääräysten osalta suhteessa monenkeskisen yleissopimuksen kaikkiin sopimusmääräyksiin. Myös näiden verosopimusten johdanto-osaan tulee kirjata monenkeskisen

yleissopimuksen (6 artikla) mukaisesti tarkoitus estää kaksinkertaista verotusta siten, ettei samalla luoda mahdollisuuksia kaksinkertaiseen verottamattomuuteen tai verojen minimointiin aggressiivisen verosuunnittelun keinoin.

- **Suomen tulee myös vaikuttaa OECD:n piirissä sopimuskeinottelua estävien säännösten kehittämiseksi yksinkertaisemmiksi ja helpommin toimeenpantaviksi. Tarvittaessa kehittyville maille tulee tarjota teknistä apua verosopimusmääräysten noudattamisen helpottamiseksi.**

4. Yhteisöverojärjestelmän uudistaminen EU:ssa

4.1 VEROPOHJIEN YHTENÄISTÄMINEN

Aggressiivinen verosuunnittelu perustuu kansallisten verolakien eroavuuksien ja niiden väliin jäävien aukkojen hyödyntämiseen. Esimerkiksi EU:ssa on 28 jäsenvaltiota, joiden verolait eroavat toisistaan veroprosenteiltaan ja veropohjiltaan. Tilanteen takia EU:n alueella toimivan yrityksen verotus on monimutkaista ja byrokraattista ja vaatii paljon eri jäsenvaltioiden veroviranomaisten väliseltä yhteistyöltä. Erilaiset verolait lisäävät yritysten verolakien noudattamisesta aiheutuvia kustannuksia. Jäsenvaltiot käyvät epätervettä kilpailua veropohjilla, investoinnit vääristyvät, eivätkä EU:n sisämarkkinat toimi tehokkaasti.

Ongelman ratkaisuksi Euroopan komissio ehdotti lokakuussa 2016 jo toistamiseen EU:n jäsenvaltioiden veropohjien yhtenäistämistä (*common corporate tax base, CCTB*) eli yhteisiä säännöksiä yhteisöjen verotettavan tuloksen laskemiseksi¹²⁷. CCTB-direktiiviehdotuksessa määritellään veronalaiset tulot ja vähennyskelpoiset menot sekä niiden jaksottaminen eri verovuosille. Uudistuksen tavoitteena on paitsi pyrkiä helpottamaan liiketoimintaa EU:ssa siten, että sisämarkkinoilla sovellettaisiin yhteisiä säännöksiä yhteisöverotuksessa, myös ehkäistä aggressiivista verosuunnittelua.

Ehdotuksen ongelma on, että yhteisiin säännöksiin siirtyminen olisi sitovaa vain kaikkein suurimmille, liikevaihdoltaan yli 750 miljoonaa euron yrityksille¹²⁸. Uudistuksella ei siis päästäisi eroon kansallisten veropohjien

eroavuuksista edes EU:n sisällä. Kahden eri verojärjestelmän ylläpito erikokoisille yrityksille monimutkaistaisi entisestään verotusta ja lisäksi yritysten ja verottajan hallinnollista taakkaa. Erityisesti Suomen kaltaiselle pienelle valtiolle kahden yhteisöveropohjan ylläpito olisi vaikeaa¹²⁹. Pakollista soveltamisrajaa pienempien yritysten vapaus valita kahden järjestelmän välillä lisäksi verosuunnittelumahdollisuuksia ja vääristäisi yritystoimintaa. Jäsenvaltiolla säilyisi edelleen kannustin käydä verokilpailua rinnakkaisilla kansallisilla yhteisöveropohjilla.

Komission ehdotuksessa veropohjaa kavennettisiin verokilpailusyistä yrityksille suunnatulla tutkimus- ja kehitystoimilla (T&K) koskella verovähennysmahdollisuudella. Vähennys on altis verosuunnittelulle, sillä tutkimus- ja kehitystoiminta on tulkinnanvarainen käsite. Yritykset voisivat ilmoittaa T&K-vähennyksen piiriin toimintoja, joita yritykset eivät ole aiemmin katsoneet tutkimus- ja kehitystoiminnaksi. T&K-vähennyksiksi laskettavien kulujen valvominen on verottajalle hyvin vaikeaa. Verotuilla ei ole todettu olevan vaikutusta T&K-toiminnan lisääntymiseen¹³⁰.

127 Ehdotus poikkeaa viisi vuotta aiemmasta ehdotuksesta muun muassa siinä, että uudet verosäännöt olisivat pakollisia eivätkä vapaaehtoisia. Euroopan komissio, 2011, Ehdotus neuvoston direktiiviksi yhteisestä yhdistetystä yhtiöveropohjasta, <https://publications.europa.eu/fi/publication-detail/-/publication/d318d436-5800-4837-b0e9-c4155137a409/language-fi> (viitattu 13.12.2016)

128 Verohallinnon arvion mukaan pakollisen soveltamisen piiriin tulisi Suomessa kaikkiaan 700 yhtiötä ja noin 70 kiinteätä toimipaikkaa. Verohallinto, 2016, Lausunto komission ehdotuksista neuvoston direktiiviksi yhteisestä yhtiöveropohjasta ja neuvoston direktiiviksi yhteisestä yhdistetystä yhtiöveropohjasta, <http://vm.fi/lausuntopyynto-komission-yritysveroehdotuksista> (viitattu 15.12.2016)

129 Viitala T., 2016, Apulaisprofessori Tomi Viitalan lausunto komission ehdotuksista neuvoston direktiiviksi yhteisestä yhtiöveropohjasta ja neuvoston direktiiviksi yhteisestä yhdistetystä yhtiöveropohjasta, <http://vm.fi/lausuntopyynto-komission-yritysveroehdotuksista> (viitattu 8.2.2016)

130 Vähennys on avokätisempi, kuin Suomessa vuosina 2013 ja 2014 T&K-vähennys. Verohallinnon mukaan vähennys aiheutti aikanaan epätoivottuja tulkintatilanteita. Verohallinto, 2016, Lausunto komission ehdotuksista neuvoston direktiiviksi yhteisestä yhtiöveropohjasta ja neuvoston direktiiviksi yhteisestä yhdistetystä yhtiöveropohjasta, <http://vm.fi/lausuntopyynto-komission-yritysveroehdotuksista> (viitattu 15.12.2016). Pysyvällä T&K-verotuella pyritään lisäämään investointeja ja T&K-toimintaa, mutta niiden vaikuttavuudesta ei ole yksiselitteisiä arvioita. Valtion taloudellisen tutkimuskeskuksen VATTin ja Elinkeinoelämän tutkimuslaitos Etlan selvityksen mukaan Suomen vuosien 2013 ja 2014 T&K-verotukikokeilun tulosten keskimääräinen vaikutus ei ollut merkittävä, eikä verotuen käyttöön ottaminen Suomessa ole VATTin ja Etlan mukaan järkevää. Valtioneuvoston kanslia, 2017, Yritysverotus, investoinnit ja tuottavuus, s. 64, saatavilla osoitteessa: <http://vatt.fi/documents/2956369/3875431/Yritysverotus%2C+investoinnit+ja+tuottavuus/ef1e70f0-0c7e-4de2-97e4-659a4d8460d1>

Komissio esittää lisäksi oman ja vieraan pääoman verokohtelun neutralisoimiseksi erityistä kasvu- ja investointivähennystä (*Allowance for Growth and Investment, AGI-vähennys*). Kyse on tietätyyppisestä laskennallisesta pääomakustannusten vähennysmahdollisuudesta¹³¹, joka on myös altis verosuunnittelulle. Komissio on itse arvioinut esimerkiksi Belgian pääomavähennysmallin¹³² lisäävän yritysten aggressiivista verosuunnittelua¹³³, joskin komission ehdottama vähennysmalli olisi tätä rajatumpi. AGI-vähennys ei olisi täysin neutraali sijoitusten suhteen, ja sen on arvioitu aiheuttavan uudenlaisia kannusteväaristymiä ja vähentävän verotuottoja¹³⁴.

131 Allowance for Corporate Equity, ACE-vähennys

132 Notional Interest Deduction eli NID-vähennys. Euroopan komissio, 2016, Study on Structures of Aggressive Tax Planning and Indicators, s. 62 ja 74, saatavilla osoitteessa: http://ec.europa.eu/taxation_customs/sites/taxation/files/resources/documents/taxation/gen_info/economic_analysis/tax_papers/taxation_paper_61.pdf

133 Yritys voi kasvattaa keinotekoisesti verovähennyksen määrää ketjuttamalla osakeinvestointeja konsernin sisäisesti tai investoimalla yritykseen vain tilapäisesti uutta osakepääomaa juuri ennen tilikauden päättymistä. AGI-vähennys on kuitenkin Belgian NID-vähennystä huomattavasti rajatumpi, sillä vähennyksen voi saada vain lisääntyvän osakepääoman osalta, ei Belgian mallin mukaisesti koko osakepääomasta. AGI-vähennyksessä estetään myös mahdollisuus saada monenkertaisia vähennyksiä omistusta ketjuttamalla, toisin kuin Belgian NID-vähennyksessä. Emoyhtiön osakepääomavähennyksen määrää vähentää tytäryhtiön saama osakepääomaa koskeva vähennys. Euroopan komissio, 2016, Ehdotus neuvoston direktiiviksi yhteisestä yhteisöveropohjasta, https://ec.europa.eu/taxation_customs/sites/taxation/files/com_2016_685_en.pdf; Euroopan komissio, 2016, Study on Structures of Aggressive Tax Planning and Indicators, s. 61, 74, saatavilla osoitteessa: http://ec.europa.eu/taxation_customs/sites/taxation/files/resources/documents/taxation/gen_info/economic_analysis/tax_papers/taxation_paper_61.pdf

134 Pääomavähennykset määritetään yleensä vastaamaan riskittömän tai vähäriskisen sijoituksen tuottoa, mikä kannustaa yrityksiä suosimaan vähäriskisempiä sijoituksia tuottoja vastaavan täyden verovähennyksen vuoksi. AGI-vähennys on kuitenkin suhteellisen korkea, sillä se vastaa valtionlainakorkoa korotettuna kahden prosentin riskipreemiolla – riskipreemiolla tarkoitetaan sijoittajan saamaa lisätuottoa riskipitoisille markkinoille sijoittamisesta. VATTin mukaan komission ehdotus on korkeampi, kuin aiemmissa ACE-vähennystä koskevissa esityksissä, ja saattaa aiheuttaa kannusteväaristymistä ja lisätä verotuottomenetyksiä. Valtion taloudellinen tutkimuskeskus VATT, 2016, Lausunto komission ehdotuksesta neuvoston direktiiviksi yhteisestä yhdistetystä yhtiöveropohjasta, s. 5 – 6, <http://vm.fi/lausuntopyynto-komission-yritysveroehdotuksista> (viitattu 30.12.2016)

Komissio ehdottaa myös väliaikaista rajat ylittävää tappiontasausta ilman, että konsernien voittoja laskettaisiin yhteen verotusta varten. Voittojen yhdistäminen toteutettaisiin vasta uudistuksen toisessa vaiheessa (ks. veropohjien yhdistämisestä luku 4.2 seuraavana). Monikansalliset konsernit voisivat siirtää ulkomailla syntyneitä tappioita vähennettäväksi esimerkiksi Suomessa syntyneistä veronalaisista voitoistaan. Ehdotus saattaa avata monikansallisille suurkonserneille ikkunan verominimointiin.

CCTB-direktiiviehdotus sisältää veronkierto-direktiiviä pääsääntöisesti vastaavia väärinkäytöksiä torjuvia säännöksiä, mutta niissä on kuitenkin huomattavia puutteita. EU:n uusia veronkiertosäännöksiä on käsitelty luvussa 2.

SUOSITUKSET

- **Yhtenäistetään kansalliset yhteisöveropohjat EU:ssa siten, että veropohjat ovat laajat, tiiviit ja mahdollisimman neutraalit erilaisten rahoitusvälineiden, varallisuuserien, yhteisömuotojen ja toimialojen suhteen.** CCTB-direktiiviehdotusta tulee muuttaa siten, että siitä poistetaan verosuunnittelulle alttiit tutkimus- ja kehitystoimintaa sekä laskennallista pääomavähennystä koskevat verovähennysmahdollisuudet Oman ja vieraan pääoman verokohtelua tulee neutralisoida rajoittamalla nettokorkomenojen eli korkotulot ylittävien korkomenojen vähennyskelpoisuutta 10 prosenttiin konsernin oikaistusta tulosta. Lisäksi direktiivin veronkiertosäännökset tulee säätää tehokkaiksi (ks. luku 2). Näin voidaan torjua tehokkaasti yritysten aggressiivista verosuunnittelua ja EU:n jäsenvaltioiden epätevettä veropohjakilpailua, vähentää yritysten ja viranomaisten hallinnollista taakkaa ja edistää EU:n sisämarkkinoiden toimivuutta. Yhteinen veropohja parantaa myös verotuksen ennustettavuutta, joka on tärkeää investointien kannalta.
- **Väliaikaista rajat ylittävää tappiontasausta ei ole järkevää toteuttaa ilman voittojen yhdistämistä konsernitasolla.** Komission nykyinen ehdotus veropohjien yhtenäistämistä tarjoaa yrityksille erilaisia

verohelpotuksia, ja poliittisesti vaikein kysymys voittojen yhdistämisestä ja konsernien verottamisesta kokonaisuutena jätettäisiin toteutettavaksi myöhemmässä vaiheessa. Yritysverojärjestelmän uudistaminen kaksivaiheisesti komission esittämällä tavalla on poliittisesti riskialtista, sillä se voi vähentää halukkuutta sopia myöhemmin voittojen konsolidoinnista verosuunnittelusta hyötyvien tahojen lobatessa sitä vastaan. Näin EU:ssa saatetaan joutua toimimaan puolinaisella uudistuksella hyvinkin pitkään (ks. luku 4.2).

- **Yhteiset veropohjasäännökset tulee tehdä sitoviksi kaikille EU:ssa toimiville yrityksille.** Veropohjasäännösten soveltamisala on laajennettava myös yrityksiin, joiden liikevaihto on pienempi kuin 750 miljoonaa euroa. Mikäli jäsenvaltiot voisivat samanaikaisesti soveltaa CCTB-säännösten lisäksi omia kansallisia veropohjasäännöksiään, uudistuksella tavoitellut edut menetettäisiin.

4.2 VEROPOHJIEN YHDISTÄMINEN

Yhteinen yhteisöveropohja ei vielä tee konserniyhtiöiden välistä siirtohinnoittelua ja sen markkinaehtoisuuden valvontaa tarpeettomaksi. Yrityksillä säilyy edelleen kannustin, joskin rajatumpi, siirtää voittoja konserniyhtiöstä ja maasta toiseen matalan verotuksen saavuttamiseksi. OECD:n suosituksiin pohjautuvat erillisyyhtiöverotuksen porsaanreikiä tilkitsevät lainsäädäntö- ja verosopimusuudistukset (luvut 2 ja 3) eivät riitä yritysten aggressiivisen verosuunnittelun kitkemiseen pitkällä tähtäimellä. Entistä hienojakoisemmat säännökset asettavat haasteita verosääntelyn noudattamiselle ja valvomiselle ja synnyttävät uusia verosuunnittelumahdollisuuksia. Konserniyhtiöiden verottaminen erillisinä yhtiöinä on lopulta keinotekoinen ratkaisu, joka ei istu kansainvälistyneen talouden ja yritystoiminnan lainalaisuuksiin. Ongelman ratkaisuksi Euroopan komissio ehdotti lokakuussa 2016 myös veropohjien yhdistämistä eli konsolidointia (*common consolidated corporate tax*

base, jäljempänä *CCCTB-direktiiviehdotus*)¹³⁵, joka toteutettaisiin veropohjien yhtenäistämisen jälkeen. Tämäkin ehdotus sisältyi komission viisi vuotta aiempaan ehdotukseen¹³⁶. Monikansalliseen konserniin kuuluvien EU:ssa toimivien yhtiöiden voitot ja tappiot laskettaisiin yhteen, ja näin saatu koko konsernin EU:n laajuinen veronalainen tulo jaettaisiin verotettavaksi eri jäsenvaltioihin erityisen jakokaavan mukaan¹³⁷. Jakokaavassa verotusvaltion määrittäisi suhdeluku, joka lasketaan sen mukaan, missä konsernin aineellisen omaisuus sijaitsee ja työvoima työskentelee ja mihin se myy tuotteitaan. Kutakin tekijää painotettaisiin tasa-arvoisesti¹³⁸. Aineetonta ja rahoitusvarallisuutta ei huomioitaisi jakokaavassa. Valtiot soveltaisivat osuuteensa halua maansa yhteisöverokantaa.

Komission malli merkitsisi toteutuessaan erillisyyhtiöverotuksesta luopumista ja monikansallisen yrityksen verottamista yhtenä

¹³⁵ Euroopan komissio, 2016, Proposal for a Council Directive on a Common Consolidated Corporate Tax Base (CCCTB), saatavilla osoitteessa: http://ec.europa.eu/taxation_customs/sites/taxation/files/com_2016_683_en.pdf

¹³⁶ Alkuperäisessä ehdotuksessa veropohjat suunniteltiin yhtenäistettäväksi ja yhdistettäväksi samanaikaisesti. Euroopan komissio, 2011, Proposal for a Council Directive on a Common Consolidated Corporate Tax Base (CCCTB), saatavilla osoitteessa: http://ec.europa.eu/taxation_customs/sites/taxation/files/resources/documents/taxation/company_tax/common_tax_base/com_2011_121_en.pdf

¹³⁷ Jakokaavaan perustuvasta verotusmallista käytetään englanninkielistä nimitystä *formulary apportionment*. Vastaava malli on käytössä Yhdysvaltojen osavaltioiden yhteisöverotuksessa, tosin osavaltioita osa on siirtynyt noudattamaan pelkkien myyntien perusteella jakautuvaa veromallia. Kaavamainen konsernin yhteisveromalli on käytössä myös Saksassa ja Kanadassa. Suomessa konsernien voitot jaetaan kuntiin kaavamaisesti kuntakohtaisten henkilöstömäärien suhteessa. Valtion taloudellinen tutkimuskeskus VATT, 2015, Corporate tax in an international environment – Problems and possible remedies, s. 23, saatavilla osoitteessa: https://www.vatt.fi/file/vatt_publication_pdf/wp62.pdf; Eichner T ja Runkel M., 2006, Why the European Union Should Adopt Formula Apportionment with a Sales Factor, s. 586, https://www.researchgate.net/publication/4787927_Why_the_European_Union_Should_Adopt_Formula_Apportionment_with_a_Sales_Factor (viitattu 13.1.2017)

¹³⁸ Jos esimerkiksi Suomea kotipaikkanaan pitävän monikansallisen yrityksen veronalainen tulo EU:ssa on 1 miljardi euroa ja yrityksen myynneistä 60 prosenttia suuntautuu Suomeen ja työvoimasta 30 prosenttia ja varallisuudesta 30 prosenttia sijaitsee Suomessa, voitoista kohdennettaisiin Suomen veropohjaan 400 miljoonaa euroa. Tästä 400 miljoonasta eurosta kerättäisiin 20 prosentin yhteisövero.

kokonaisuutena EU:n alueella, mikä vastaisi yritystoiminnan todellisuutta. Riittävää olisi, että konserni tekisi yhden veroilmoituksen yhteen EU:n jäsenvaltioon. Päävastuu verovalvonnasta olisi CCCTB-ehdotuksen mukaan niin kutsutun pääasiallisen veronmaksajan kotivaltiolle, joka usein olisi konsernin emoyhtiön kotivaltio. Tämä voi kuitenkin aiheuttaa riskin siitä, että verovalvontaa ei hoideta kaikissa tapauksissa asianmukaisesti. Eräät EU-maat ovat rikkoneet jopa omaa lainsäädäntöään verotuksen toimittamisessa, kun ne ovat houkutelleet tuloja ulkomailta. Pienillä jäsenmailla ei myöskään ole voimavaroja toimittaa verotusta huolellisesti, jos niihin sijoitetaan paljon pääasiallisia veronmaksajia. Kaikilla mailla on kuitenkin mahdollisuus vaikuttaa esimerkiksi verotarkastuksen aloittamiseen.

Veromallissa jakokaavan tekijät perustuvat reaalityöelämänsä tunnuslukuihin ja kuvastavat niiltä osin yrityksen maakohtaista liiketoiminnallista aktiviteettia. Perusidea on siten yhdenmukainen EU:n ja OECD:n piirissä yritysverouudistuksille hahmotellun tavoitteen kanssa, että yrityksiä tulee verottaa siellä, missä arvo syntyy.

Malli vaikeuttaisi aggressiivista verosuunnittelua, sillä yritys ei voisi enää siirtää voittoja keinotekoisesti maasta toiseen veroetujen saavuttamiseksi. Yritykset voisivat edelleen hakea veroetuja sijoittamalla jakokaavan reaalityöelämänsä matalan verokannan valtioihin. Verokantakilpailua hillitsee kuitenkin se, että jakokaavan tekijät eivät ole kovin liikuteltavia. Yrityksen tuotannon siirtäminen valtiosta toiseen tehtäineen ja työntekijöineen edellyttää huomattavia taloudellisia ponnistuksia. Yritys tuskin myöskään lopettaa myyntejä tiettyihin valtioihin korkeamman verotuksen vuoksi. Tutkimusten mukaan sijoituspäätöksissä muut tekijät, kuten toimiva infrastruktuuri ja työvoimakustannukset, painavat sijoittautumisessa veroetuja huomattavasti enemmän¹³⁹. Ero erillisyyhtiöverotukseen on huomattava: tällä hetkellä yritys voi pelkästään kirjanpidollisin rahansiirroin hakea

¹³⁹ Kepa, 2014, Globaalien verokilpailun syöksykierre, s. 6, saatavilla osoitteessa: <http://www.kepa.fi/tiedostot/julkaisut/ajankohtaislausaus-globaalien-verokilpailun-syoksykierre-2014.pdf>

veroedut niitä tarjoavista maista ilman, että yrityksen tarvitsisi pohtia liiketoimintojensa siirtämistä ja sen kannattavuutta.

Kaavamaisella konserniverotuksella valtiot saisivat vuotavat yhteisöveronsa kerättyä tehokkaammin. Malli tasavertaisi yritysten toimintamahdollisuuksia sekä kansainvälisesti että kansallisesti. Yksinkertaistaessaan verotusta, uudistus myös vähentäisi yritysten lain noudattamisesta aiheutuvia kustannuksia¹⁴⁰. Myös verohallintojen työtaakka kevenisi huomattavasti ja verovalvonta tehostuisi. Vaikutukset kunkin maan yritysverokertymään riippuisivat osittain siitä, millaiseen veropohjaan ja verotusoikeuden jakokaavaan päädytään ja miten valtiot päättävät yhteisöverokannoistaan.

SUOSITUKSET

- **Yhdistetään EU:n jäsenvaltioiden yhteisöveropohjat siten, että kaikkia monikansallisia konserneja verotetaan EU:ssa yhtenä kokonaisuutena.** Uudistuksen myötä verotus vastaisi yritystoiminnan todellisuutta. Monikansallinen konserni muodostaa yhden taloudellisen kokonaisuuden: emoyhtiö kantaa usein taloudellisen riskin tytäryhtiöistään ja emoyhtiön johdossa tehdään myös konserniyhtiöiden välisiä siirtohinnoittelupäätöksiä.
- **Jaetaan konsernin yhteenlaskettu tulos EU:ssa jäsenvaltioiden verotettavaksi myynnin kohdevaltioon, aineellisen omaisuuden sijaintivaltioon ja työntekijöiden työskentelyvaltioon perustuvalla jakokaavalla.** Nämä tekijät kuvaavat riittävän tarkasti sitä, missä yrityksen taloudellinen lisäarvo muodostuu. Aineettoman ja rahoitusomaisuuden jättäminen pois jakokaavasta on perusteltua, sillä ne ovat helposti liikuteltavia ja vaikeasti arvostettavia

¹⁴⁰ Euroopan komission arvion mukaan CCCTB:n ansiosta suuremmat yritykset säästäisivät 2 prosenttia kerätystä veron määrästä ja pienemmät yritykset jopa 30 prosenttia. Euroopan komissio, 2016, Impact assessment, Accompanying the document Proposals for a Council Directive on a Common Corporate Tax Base and a Common Consolidated Corporate Tax Base (CCCTB), saatavilla osoitteessa: https://ec.europa.eu/taxation_customs/sites/taxation/files/swd_2016_341_en.pdf

omaisuuseriä ja siten alttiita verosuunnitelulle. Aineeton varallisuus tulee jossain määrin huomioiduksi epäsuorasti CCCTB-jakokaavassa tutkimus- ja tuotekehittelyyn osallistuvan henkilöstön suhteellisen korkeina palkkakuluina. Koska taloudellisen lisäarvon määrittäminen ja kohdentaminen täydellisesti oikeaan paikkaan verotettavaksi on mahdotonta, tyytyminen karkeampiin mutta yksinkertaisiin ja hallittavissa olevaan kaavamaiseen ratkaisuun on perusteltua. Yksinkertainen järjestelmä on omiaan ehkäisemään verovälttelyä liike-toimintamaissa. Jakokaavaa on mahdollista kehittää, jos se nähdään tarpeelliseksi tutkimustiedon valossa. Parempia vaikutusarvioita voitaisiin tehdä, jos monikansalliset konsernit velvoitettaisiin maakohtaiseen veroraportointiin, jonka tietosisältö kattaisi riittäväällä tavalla jakokaavan tekijät (ks. luku 2.10).

- **Konsernin verovalvontavastuuta tulee jakaa siten, että verovalvonta on tehokasta riippumatta siitä, missä pääasiallinen verovalvontavastuu on.**
- **CCCTB-uudistus tulisi toteuttaa samanlaisesti CCTB-uudistuksen kanssa.** Näin saataisiin kerralla sovittua toimivasta koko EU:n yhteisöverojärjestelmästä, jonka piirissä siirtohinnoittelusta päästäisiin eroon. Kuten luvussa 4.1. todettiin, kaksivaiheinen uudistusmalli komission esittämällä tavalla voi hankaloittaa ja pitkittää sopimuksen aikaansaamista konsolidoinnista ja verotusoikeuden jakokaavasta.
- **Pidemmällä aikavälillä tulee vaikuttaa siihen, että myös EU:n ulkopuolella alettaisiin soveltaa yhteistä ja yhdistettyä yhteisöveropohjaa.**

4.3 MINIMIVEROKANNAN SOPIMINEN EU:SSA

Yhteinen yhdistetty veropohja ei poista verokannoilla käytävää verokilpailua. Verokantakilpailua hillitsee kuitenkin se, että verokannan alentaminen nykyisestä kasvattaisi entisestään kannustinta tulonmuuntoon eli henkilökohtaisten tulojen kanavoimiseen ja

tulouttamiseen yhtiön kautta. Tämä johtaisi jossain vaiheessa niin merkittävään verotuotosten vähenemiseen, että julkisen talouden rahoittaminen vaarantuisi. Pienillä mailla saataisi kuitenkin säilyä kannustin kilpailla jopa alle kymmenen prosentin verokannoilla, jos ne saavat näin houkuteltua pääomia ja tuloja muualta.

Euroopan komission kokoama riippumatomien asiantuntijoiden ryhmä päätyi jo vuonna 1992 esittämään verokilpailun hillitsemiseksi EU:n laajuista yhteisöverokantaa, joka olisi ollut minimissään 30 prosenttia ja maksimissaan 40 prosenttia¹⁴¹. Tuolloin valtioiden yhteisöverokannat olivat huomattavasti korkeampia kuin nykyisin ja ovat sittemmin romahtaneet verokilpailun seurauksena. Yhteisestä verokannasta sopiminen EU:ssa on kuitenkin osoittautunut erittäin vaikeaksi, eikä hanke ole edennyt¹⁴².

Suositus

- **Suomen tulee vaikuttaa aktiivisesti yhteisen, esimerkiksi 15–20 prosentin yhteisötulon minimiverokannan säätämiseksi EU:ssa.** Minimiverokanta tasaisi verokantojen eroja jäsenvaltioiden välillä ja poistaisi yrityksen käyttäytymistä vääristäviä kannustimia voitonsiirtoon. Se lopettaisi yhteisöverokantojen alenemiskiirteen EU:ssa, joka tällä hetkellä tosiasiallisesti kaventaa valtioiden veroautonomiamia. Asettamalla minimiverokanta EU:n jäsenvaltioiden keskimääräisen nimellisen yhteisöverokannan alapuolelle voitaisiin säilyttää riittäväällä tavalla jäsenvaltioiden verosuvereniteettia verokannan asettamisen suhteen tästä ylöspäin. EU:n jäsenvaltiot voisivat reagoida yksilöllisesti erilaisiin rakenteellisiin, makroekonomisiin ja hintojen muutoksiin ilman, että niiden tulisi neuvotella verokannoista aina uudelleen EU-tasolla.

¹⁴¹ Euroopan komissio, 1992, Report of the Committee of Independent Experts on Company Taxation, saatavilla osoitteessa: <http://aei.pitt.edu/8702/1/8702.pdf>. Minimiverokanta on saanut tukea myös kotimaisessa kirjallisuudessa, ks. esim. Myrsky M., 2013, Kansainvälisen verokilpailun kysymyksiä, Defensor Legis 2013/3, s. 409–410

¹⁴² Toisin kuin monissa muissa asioissa, päätöksentekoversäätöistä edellyttää EU:ssa yksimielisyyttä jäsenmaiden kesken.

5. Lähteet

- Eichner T ja Runkel M., 2006, Why the European Union Should Adopt Formula Apportionment with a Sales Factor, https://www.researchgate.net/publication/4787927_Why_the_European_Union_Should_Adopt_Formula_Apportionment_with_a_Sales_Factor (viitattu 13.1.2017)
- Euroopan komissio, 2016, Ehdotus direktiivin 2013/34/EU muuttamisesta siltä osin kuin on kyse tiettyjen yritysten ja sivuliikkeiden tuloverotietojen ilmoittamisesta, <http://eur-lex.europa.eu/legal-content/FI/TXT/PDF/?uri=CELEX:52016PC0198&from=EN> (viitattu 22.12.2016)
- Euroopan komissio, 2016, Ehdotus neuvoston direktiiviksi sisämarkkinoiden toimintaan suoraan vaikuttavien veron kiertämisen käytäntöjen torjuntaa koskevien sääntöjen vahvistamisesta, 6 artikla, <http://eur-lex.europa.eu/legal-content/FI/TXT/PDF/?uri=CELEX:52016PC0026&from=FI> (viitattu 22.2017)
- Euroopan komissio, 2011, Ehdotus neuvoston direktiiviksi yhteisestä yhdistetystä yhtiöveropohjasta, <https://publications.europa.eu/fi/publication-detail/-/publication/d318d436-5800-4837-b0e9-c4155137a409/language-fi> (viitattu 13.12.2016)
- Euroopan komissio, 2016, Impact assessment, Accompanying the document Proposals for a Council Directive on a Common Corporate Tax Base and a Common Consolidated Corporate Tax Base (CCCTB), saatavilla osoitteessa: https://ec.europa.eu/taxation_customs/sites/taxation/files/swd_2016_341_en.pdf
- Euroopan komissio, 2016, Proposal for a Council Directive on a Common Consolidated Corporate Tax Base (CCCTB), saatavilla osoitteessa: http://ec.europa.eu/taxation_customs/sites/taxation/files/com_2016_683_en.pdf
- Euroopan komissio, 2016, Proposal for a Council Directive on a Common Corporate Tax base, saatavilla osoitteessa: https://ec.europa.eu/taxation_customs/sites/taxation/files/com_2016_685_en.pdf
- Euroopan komissio, 1992, Report of the Committee of Independent Experts on Company Taxation, saatavilla osoitteessa: <http://aei.pitt.edu/8702/1/8702.pdf>
- Euroopan komissio, 2012, Suositus aggressiivisesta verosuunnittelusta (2012/772/EU), saatavilla osoitteessa: <http://eur-lex.europa.eu/legal-content/FI/TXT/PDF/?uri=CELEX:32012H0772&from=FIEN> (viitattu 22.2.2017)
- Euroopan komissio, 2016, Study on Structures of Aggressive Tax Planning and Indicators, saatavilla osoitteessa: http://ec.europa.eu/taxation_customs/sites/taxation/files/resources/documents/taxation/gen_info/economic_analysis/tax_papers/taxation_paper_61.pdf
- Euroopan yhteisöjen tuomioistuin, 12.9.2006 C-196/04 Cadbury Schwebbes plc, <http://curia.europa.eu/juris/showPdf.jsf?jsessionid=9ea7d0f130d6b1fc919eb8cf4890ad2ab42a-6d7468e3.e34KaxiLc3eQc40LaxqMbn4PaheTe0?text=&docid=63874&pageIndex=0&doclang=fi&mode=lst&dir=&occ=first&part=1&cid=199608> (viitattu 17.1.2017)
- Finér L., 2015, Liiketulon kohdentaminen kiinteille toimipaikoille, osa I (referee-artikkeli), Verotus 3/2015
- Finér L., 2015, Verosuunnittelun rajat uusiksi, saatavilla osoitteessa: <http://vasemmistofoorumi.fi/uusi/wp-content/uploads/2016/08/Aloite-032015-web.pdf>
- Finnwatch, 2013, Ei tietoja, ei tuloja? Outotex, Attendo ja vastuullinen veronmaksu, saatavilla osoitteessa: http://www.Finnwatch.org/images/pdf/ei_tietoja_Finnwatch.pdf
- Finnwatch, 2016, Finnwatch ry:n lisälausunto hallituksen esityksestä HE 108/2016 vp, saatavilla osoitteessa: <https://www.Finnwatch.org/images/Finnwatchin-lislausunto-talousvaliokunnalle-hankintalakiuudistuksesta-14.10.2016.pdf>
- Finnwatch, 2016, Jäävuorta mittaamassa – Arvioita aggressiivisen verosuunnittelun laajuudesta Suomessa, s. 24, saatavilla osoitteessa: <http://www.Finnwatch.org/images/pdf/jaavuori.pdf>

- Finnwatch, 2016, Kaivosverotuksen kehitysmaa, saatavilla osoitteessa: http://www.Finnwatch.org/images/pdf/kaivosverotuksen_kehitysmaa.pdf
- Finnwatch, 2014, Rikkinäinen veropalapeli, Oikeudenmukaisuuden toteutuminen Suomen solmimissa verosopimuksissa, saatavilla osoitteessa: <https://www.Finnwatch.org/images/pdf/verosopimukset5.pdf>
- Finnwatch, 2015, Valtioenemmistöisten yhtiöiden veroraportit, Maakohtaisia tietoja ei edelleenkään avata, saatavilla osoitteessa: <http://www.Finnwatch.org/images/pdf/Valtionyhtiöidenveroraportit.pdf>
- Helminen M., 2016, Professori Marjaana Helminen lausunto komission ehdotuksista neuvoston direktiiviksi yhteisestä yhtiöveropohjasta ja neuvoston direktiiviksi yhteisestä yhdistetystä yhtiöveropohjasta, <http://vm.fi/lausuntopyynto-komission-yrittysveroehdotuksista> (viitattu 22.2.2017)
- Helsingin sanomat, 16.1.2017, Sote-uudistuksen pääarkkitehti Tuomas Pöysti ei arvanut, mihin joutuisi: "Yöunet ovat jääneet vähiin", <http://www.hs.fi/politiikka/art-2000005046582.html> (22.2.2017)
- Helsingin Sanomat, 16.2.2017, Uruguayn presidentti Tabaré Vázquez tasaa tietä UPM:n jätti-investoinnille – "Ei UPM meitä vaatimuksillaan mitenkään kiristä", <http://www.hs.fi/paivanlehti/16022017/art-2000005089875.html> (viitattu 26.2.2017)
- Kepa, 2014, Globaalin verokilpailun syöksykierre, saatavilla osoitteessa: <http://www.kepa.fi/tiedostot/julkaisut/ajankohtaiskatsaus-globaalin-verokilpailunsyöksykierre-2014.pdf>
- Keskisuomalainen, 2011, Veronmaksuhalu loppahti, Keskisuomalainen 17.11.2011
- Knuutinen R., 2016, Aineeton omaisuus, liiketoiminnan uudelleenjärjestelyt ja verotus: veropoliittisia tarkastelukulmia, Verotus 1/2016
- Knuutinen R., 2015, Mitä on ns. aggressiivinen verosuunnittelu? Verotus 1/2015
- Latvala A., Väliyhteisölaki veropakoa ehkäisevänä säädöksenä, <https://tampub.uta.fi/bitstream/handle/10024/97716/GRADU-1436270935.pdf?sequence=1> (viitattu 17.2.2016)
- Myrsky M., 2013, Kansainvälisen verokilpailun kysymyksiä, Defensor Legis 2013/3
- OECD, 2015, Aligning Transfer Pricing Outcomes in Value Creation, Actions 8–10 – 2015 Final Reports, <http://www.oecd.org/tax/beps/beps-actions.htm> (viitattu 27.12.2016)
- OECD, Base erosion and profit shifting, <http://www.oecd.org/tax/beps/> (viitattu 26.12.2016)
- OECD, 2014, Commentaries on the Articles of the Model Tax Convention, saatavilla osoitteessa: <http://www.oecd.org/berlin/publikationen/43324465.pdf>
- OECD. 2015, Developing a Multilateral Instrument to Modify Bilateral Tax Treaties, Action 15 – 2015 Final Report, <http://www.oecd.org/tax/developing-a-multilateral-instrument-to-modify-bilateral-tax-treaties-action-15-2015-final-report-9789264241688-en.htm> (viitattu 20.2.2017)
- OECD, 2015, Limiting Base Erosion Involving Interest Deductions and Other Financial Payments, Action 4 –2015 Final Report, <http://www.oecd.org/tax/limiting-base-erosion-involving-interest-deductions-and-other-financial-payments-action-4-2015-final-report-9789264241176-en.htm> (viitattu 20.2.2017)
- OECD, 2015, Measuring and Monitoring BEPS, saatavilla osoitteessa: <http://www.oecd.org/tax/measuring-and-monitoring-beps-action-11-2015-final-report-9789264241343-en.htm> (viitattu 28.2.2017)
- OECD, 2015, Preventing the Artificial Avoidance of Permanent Establishment Status, BEPS Action 7: 2015 Final Report, <http://www.oecd-ilibrary.org/docserver/download/2315341e.pdf?expires=1484655531&id=id&accname=guest&checksum=786DF60A5C9E14BF662FB854F941F3F6> (viitattu 17.1.2017)

- OECD, 2015, Preventing the Granting of Treaty Benefits in Inappropriate Circumstances, Action 6 - 2015 Final Report, <http://www.oecd.org/tax/preventing-the-granting-of-treaty-benefits-in-inappropriate-circumstances-action-6-2015-final-report-9789264241695-en.htm> (viitattu 21.2.2017)
- OECD, 2010, Report on the Attribution of Profits to Permanent Establishments, saatavilla osoitteessa: <https://www.oecd.org/ctp/transfer-pricing/45689524.pdf>
- OECD, 2010, Transfer Pricing Guidelines for Multinational Enterprises and Tax Administrations, <http://www.oecd.org/ctp/transfer-pricing/transfer-pricing-guidelines.htm> (viitattu 21.12.2016)
- OECD, 2015, Transfer Pricing Documentation and Country-by-Country Reporting, Action 13 – 2015 Final report, <http://www.oecd.org/tax/transfer-pricing-documentation-and-country-by-country-reporting-action-13-2015-final-report-9789264241480-en.htm> (viitattu 20.2.2017)
- OECD, 2016, Multilateral Convention to Implement Tax Treaty Related Measures to Prevent Base Erosion and Profit Sifting, saatavilla osoitteessa: <http://www.oecd.org/tax/treaties/multilateral-convention-to-implement-tax-treaty-related-measures-to-prevent-BEPS.pdf>
- OECD, Multilateral Convention to Implement Tax Treaty Related Measures to Prevent BEPS, <http://www.oecd.org/tax/treaties/multilateral-convention-to-implement-tax-treaty-related-measures-to-prevent-beps.htm> (viitattu 21.2.2017)
- Oikeusministeriö, Lainlaatijan EU-opas, <http://eu-opas.finlex.fi/1-eu-oikeus-osana-suomen-oikeusjarjestysta/1-3/> (viitattu 28.2.2017)
- Pankakoski K., 2016, Aineettomia koskevat OECD:n päivitetty siirtohinnoittelusuositukset, Verotus2/2016
- Patentti- ja rekisterihallitus, Kaupparekisterin tietopalvelut, <https://www.prh.fi/fi/kaupparekisteri/tietopalvelut.html> (viitattu 30.11.2016)
- Taloussanommat, 5.2.2016, Elenia maksaa voitoistaan veroja vielä Carunaakin vähemmän, <http://www.taloussanommat.fi/energia/2016/02/05/elenia-maksaa-voitoistaanveroja-viela-carunaakin-vahemman/20161380/12> (viitattu 9.12.2016)
- Tax Justice Network, Financial Secrecy Index – 2015 Results, <http://www.financialsecrecyindex.com/introduction/fsi-2015-results> (viitattu 8.1.2016)
- Valtioneuvosto, 2014, Hallituksen kansainvälisen veronkierron vastainen toimintaohjelma, 12.3.2014, <http://vm.fi/documents/10623/1326184/Hallituksen+kansainv%C3%A4lisen+veronkierron+vastainen+toimintaohjelma+12032014+ilmoitus+eduskunnalle/d0a1dadd-3753-4aab-b003-8da707c87613> (viitattu 22.2.2017)
- Valtioneuvoston kanslia, 2017, Yritysverotus, investoinnit ja tuottavuus, s. 64, saatavilla osoitteessa: <http://vatt.fi/documents/2956369/3875431/Yritysverotus%2C+investoinnit+ja+tuottavuus/ef1e70f0-0c7e-4de2-97e4-659a4d8460d1>
- Valtion taloudellinen tutkimuskeskus VATT, 2015, Corporate tax in an international environment – Problems and possible remedies, saatavilla osoitteessa: https://www.vatt.fi/file/vatt_publication_pdf/wp62.pdf
- Valtion taloudellinen tutkimuskeskus VATT, 2016, Lausunto komission ehdotuksesta neuvoston direktiiviksi yhteisestä yhdistetystä yhtiöveropohjasta, <http://vm.fi/lausuntopyynto-komission-yritysveroehdotuksista> (viitattu 30.12.2016)
- Valtiovarainministeriö, 2013, Elinkeinoverotuksen asiantuntijaryhmän muistio. Valtiovarainministeriön julkaisu 16/2013, s. 75, <http://vm.fi/dms-portlet/document/0/311935> (viitattu 28.12.2016)
- Valtiovarainministeriö, 2015, Lakiehdotus, Laki verotusmenettelystä annetun lain 31 §:n muuttamisesta, saatavilla osoitteessa: <http://www.hare.vn.fi/upload/asiakirjat/20801/3368521557175619.PDF>

- Valtiovarainministeriö, 2017, Muistio, Monenkeskinen yleissopimus ja Suomen valinnat, saatavilla osoitteessa: http://www.hare.vn.fi/Uploads/30007/404921/LAUSUNTO-PYYNTO_20170116070000_404921.PDF
- Valtiovarainministeriö, 1994, VaVM 75/1994 - HE 155/1994, Valtiovarainvaliokunnan mietintö n:o 75 hallituksen esityksen johdosta laiksi ulkomaisten väliyhteisöjen osakkaiden verotuksesta, <https://www.edilex.fi/mt/vavm19940075> (viitattu 28.12.2016)
- Verohallinto, Euroopan yhteisöjen tuomioistuimen (EYT) ratkaisun vaikutus Suomen väliyhteisölain soveltamiseen, https://www.vero.fi/fi-FI/Syventavat_veroohjeet/Elinkeinoverotus/Euroopan_yhteisöjen_tuomioistuimen_EYT_r (viitattu 30.8.2016)
- Verohallinto, Korkovähennysoikeuden rajoitukset elinkeinotoiminnassa, [https://www.vero.fi/fi-FI/Syventavat_veroohjeet/Verohallinnon_ohjeet/2014/Korkovahennysoikeuden_rajoitukset_elinke\(32479\)](https://www.vero.fi/fi-FI/Syventavat_veroohjeet/Verohallinnon_ohjeet/2014/Korkovahennysoikeuden_rajoitukset_elinke(32479)) (viitattu 17.2.2017)
- Verohallinto, 2016, Lausunto komission ehdotuksista neuvoston direktiiviksi yhteisestä yhtiöveropohjasta ja neuvoston direktiiviksi yhteisestä yhdistetystä yhtiöveropohjasta, <http://vm.fi/lausuntopyynto-komission-yritysveroehdotuksista> (viitattu 15.12.2016).
- Verohallinto, 2014, Suomalaisten yrityskytkenät Viroon, https://www.vero.fi/download/Asiantuntijakirjoitus_2_2014/%7B0343641C-C2D1-4526-9E32-54FA8C8AA765%7D/9177 (viitattu 28.12.2016)
- Verohallinto, Ulkomaisen yhteisön tuloverotus Suomessa – Liiketulo ja muut ulkomaisen yhteisön Suomesta saamat tulot, [http://www.vero.fi/fi-FI/Syventavat_veroohjeet/Verohallinnon_ohjeet/Ulkomaisen_yhteisön_tuloverotus_Suomessa\(31605\)#Kiinteä_toimipaikka_tuloverotuksessa1](http://www.vero.fi/fi-FI/Syventavat_veroohjeet/Verohallinnon_ohjeet/Ulkomaisen_yhteisön_tuloverotus_Suomessa(31605)#Kiinteä_toimipaikka_tuloverotuksessa1) (viitattu 29.12.2016)
- Verohallinto, Yleinen ja rajoitettu verovelvollisuus, [https://www.vero.fi/fi-FI/Syventavat_veroohjeet/Henkiloasiakkaan_tuloverotus/Verovelvollisuus/Yleinen_ja_rajoitettu_verovelvollisuus\(25545\)](https://www.vero.fi/fi-FI/Syventavat_veroohjeet/Henkiloasiakkaan_tuloverotus/Verovelvollisuus/Yleinen_ja_rajoitettu_verovelvollisuus(25545)) (22.12.2016)
- Verohallinto, Veron kiertämissäännöksen soveltaminen, https://www.vero.fi/fi-FI/Syventavat_veroohjeet/Henkiloasiakkaan_tuloverotus/Veron_kiertamissaannoksen_soveltaminen (viitattu 28.12.2016)
- Verohallinto, Voimassaolevat verosopimukset 1.1.2017, http://www.vero.fi/fi-FI/Syventavat_veroohjeet/Kansainvaliset_tilanteet/Voimassa_olevat_verosopimukset (viitattu 20.2.2017)
- Verohallinnon ohjeet, Väliyhteisötulon verotus Suomessa, https://www.vero.fi/fi-FI/Syventavat_veroohjeet/Verohallinnon_ohjeet/2014/Valiyhteisötulon_verotus_Suomessa (viitattu 30.8.2016).
- Viitala T., 2016, Apulaisprofessori Tomi Viitalan lausunto komission ehdotuksista neuvoston direktiiviksi yhteisestä yhtiöveropohjasta ja neuvoston direktiiviksi yhteisestä yhdistetystä yhtiöveropohjasta, <http://vm.fi/lausuntopyynto-komission-yritysveroehdotuksista> (viitattu 8.2.2016)
- Viitala T., EU:n veronkiertodirektiivi, Verotus 4/2016
- YLE, 19.5.2016, KHO:n ratkaisut suitsivat kansainvälisten yritysten aggressiivista verosuunnittelua Suomessa – jopa satoja miljoonia menetetty, <http://yle.fi/uutiset/3-8893243> (viitattu 27.2.2017)
- Yle, 13.4.2015, Terveystalon korkoja sittenkin Luxemburgiin, <http://yle.fi/aihe/artikkeli/2015/04/13/terveystalon-korkoja-sittenkinluxemburgiin> (viitattu 22.2.2017)

Finnwatch ry
Malminrinne 1B, 2.krs
00180 Helsinki
info@finnwatch.org
www.finnwatch.org
[@Finnwatch1](https://www.instagram.com/finnwatch1)